

РУСКИЙ СЮНЪ

Патріархатъ восточный

въ отношеню до церкви руской и републики польской

зъ жерель совчасныхъ черезъ Дра *Исидора Шараневича* проф. на Всеуч.
Львовскому, дѣйствительного Члена Академіи наукъ и проч.

(Продолженье.)

VIII. Внутренній отношенія церкви уницкои въ другой половинѣ XVII. и XVIII. вѣку.

Еще на два питанія належить намъ дати отповѣдь.

Якій були — попри такихъ замѣшательствахъ — отношенія церкви уницкої на Червоной Руси, особенно обоихъ епархій, Львовской и Переяславльской, котрій одинъ спротивляліся загальному скланянію рускихъ епископовъ до унії и обѣ майже до конця XVII. вѣку при православію устоялися, и якъ уложилися отношенія церкви уницкої особенно въ справахъ ерекціи и подаванія митрополиты и епископовъ при кардинальной и засадничой рѣжници заходячої въ тѣмъ взглядѣ межи церквою западною а восточною?

Помимо, що Іосифъ Шумлянський, епископъ Львовскій отъ короля Яна III. булъ іменованый администраторомъ митрополії Київской, однакож по при немъ выконуе дѣйствія митрополиты, а особенно дає посвященія епископамъ выбраннымъ Дозитет, митрополита Сучавскій, въ характерѣ екзархи патріархату восточного, а то именно, отколи сей митрополита въ часѣ выправы Яна III. до Мултанъ 1686 р. вивезеній зъ Сучавы перебувалъ въ замку королевскому оборономъ въ Стрыю. Такъ посвятиль той митрополита Сучавскій 1686 р. въ притомности епископа Львовскаго Шумлянскаго въ Жидачевѣ выбраного Атаназія Шептицкого, на епископа Луцкого, а 1687 р. въ Стрыю епископа Раковецкаго для Русиновъ угорскихъ.

Нѣмъ еще Дозитет, митрополита Сучавскій, на Червону Русь зѣхаль, Іосифъ Шумлянський 1680 р. въ характерѣ администратора митрополії наданой ему еще 1675 р. въ товариствѣ епископа Мункачовскаго Волошиновича, въ церквѣ катедральной Галицко - Крылоскѣй выконалъ чинъ посвященія епископа на Иннокентію Винницкому, епископъ Переяславскому по Антонію Винницкому. По смерти митропо-

литы Сучавского, который привезеный зъ Стрыя до Жолквы тутъ 1694 р. житъ закончилъ, именовалъ король Іосифа Шумлянскаго администраторомъ опорожненои митрополії Сучавской, надаючи ему судовладство надъ всѣми монастырями и церквами тои митрополії, разомъ съ селами и грунтами до нихъ належащими.

Поминаемо вдираньеся епископа Мункачовскаго въ духовній дѣйствія Льбовскаго Владыки, такожь споры межи владыкою Льбовскимъ а посвященнымъ отъ него владыкою Перемышльскимъ, яко мающі по-воды мѣсцеви въ розпаношенню шляхты руской, которая спорячи съ мѣсцевымъ епископомъ, або идучи за порывомъ взмагающейся въ краю склонности до унії, удавалася до сусѣдного Владыки о дѣйствія духовній, на пр. о посвященіе церквей и т. п.; особенно отколи Иннокентій Винницкій, епископъ Перемышльский, вчастійше, бо уже 1692 р. приступилъ до унії, а епископъ Льбовскій Шумлянскій до 1700 р. еще явно не освѣдчился за унію. Въ спорахъ межи Иннокентіемъ Винницкимъ а Іосифомъ Шумлянскимъ, въ которыхъ розходилося о нарушеніе судовладства одного зъ нихъ черезъ другого, а который по р. 1700 мали мѣстце, правительство ставало по сторонѣ епископа заявившагося унитою.

Щожъ же вздергувало Шумлянскаго ажъ до р. 1700, а епископа Иннокентія ажъ до р. 1692 отъ явного принятія унії церковной, на которую тѣ мужи вразъ съ архимандритою монастыря Уневскаго Варламомъ Шептицкимъ давно були сгодилися, а которую тайно уже р. 1677 самъ Шумлянскій, а по немъ въ р. 1680 Иннокентій Винницкій въ Варшавѣ въ руки митрополиты уницкаго Жоховскаго въ притомности короля заприсягли? Отповѣдь на то знайдемо въ содеряню проекту принятія унії зъ р. 1681, предложеного Іосифомъ Шумлянскимъ нунцию папскому въ Варшавѣ. Були перешкоды нетолько отъ неунітівъ цѣлой Руси и Литвы дѣломъ ставляній, особенно отъ брацтва Луцкого и Льбовскаго, для которыхъ не мѣгъ здѣбрatisя синодъ церкви рускон замѣреный отъ короля и скликаный въ Люблиню 1680 р. Була обава передъ численнымъ заступомъ монаховъ перестерегаючихъ житъ аскетичне, а удержуючихъ стислу связь съ Царгородомъ и Москвою. Шумлянскій повѣдае, что тѣ монахи волять зѣставати підъ яромъ Турчина, где маютъ liberum suae religionis exercitium, „якъ ему самі въ довѣрію призналися.“ Шумлянскій звертае увагу на небезпеченьство, котребы зъ отси для цѣлои державы новстати могло, еслибы звернулся противъ тыхъ монаховъ; „Фундації не маочи, жебручи и зъ ласки добродѣевъ жіючи, еслибы остатися не могли, тогды об egestatem ad extrema удаватися мусѣлиби, и въ рѣжній поуг҃калиби стороны, попсовалиби сердца сусѣдныхъ народовъ противъ отчини, которая потребует securitatem въ вѣйнѣ противъ Турчина.“ Були еще іншій трудности, именно зѣ взгляду на управненіе политичне и цивильне, и зѣованье церкви руской съ исповѣдниками церкви римской во обще, котрого Шумлянскій домагался для ієархії, якъ и для низшаго клира и мірскихъ лицъ вѣры уницкой; неменшъ були трудности при впровадженю въ житъ цѣлого устройства церкви уницкои и упорядковання еї отнoshenій до короля, державы и до престола римскаго. Що до головныхъ точокъ, особенно що до отнoshения церкви руской до Риму

зайшло согласіе актомъ зъ дня 18. Матра 1681 р. заосмотренымъ комисарскою печатію, а дня 31 Матра 1681 р. подпісомъ королевскимъ ствержденымъ. Іншій жаданя Шумляньского ставляній на засадѣ рѣвнорядности одослано на соймы до часу познѣйшого. Актъ же комисарскій уже тепрѣ застерегалъ, щобы Шумляньскій ажъ до смерти уніцкого митрополиты Жоховскаго збставалъ безпосередно підъ Римомъ, якъ подобне становище въ церквѣ латинської займають иѣкоторы епископы; по друге, щобы на случай приступлення патріархи восточного до все-мирної унії церковної такожъ владыки рускій вернули до давной зависимости своей отъ патріархату восточного. Підчинене брацтвѣ ставроцігійскихъ и монастировъ підъ безпосередне судовладство епископовъ, наданье имъ права посѣщенія и контролювання дѣйствій ихъ, піднесеніе Василіанского уніцкого закону до вліятельного становища и значенія въ рускій церквѣ уніцкої, черезъ умѣщеніе монаховъ при катедрахъ и порученіе имъ управленія высокихъ чиновъ адміністраційнихъ и судовничихъ въ епархіяхъ, укорочене властиprotoархімандриты, который то урядъ за стараньемъ митрополиты уніцкого Веламина Рутскаго, званого черезъ престоль римскій столпомъ церкви и Аѳаназіемъ Руси, впроваджено въ житѣ, и которому підчинено уніцкий монастиръ Василіанській съ правиломъ законнымъ черезъ тогожъ самого Рутскаго отповѣдно до потребъ часу зреформованымъ, однако всегда еще на підставѣ давнаго строгаго аскетизму, мали бути средствами до вскрѣплення власти мѣстцевыхъ епископовъ. И на то збзволено зъ стороны короля; однако підчиненіе Василіановъ підъ власть мѣстцевыхъ епископовъ не могло бути впроваджене въ житѣ зб взгляду на становище, яке законъ сей здолалъ выеднати собѣ въ Римѣ стаючій ревно по сторонѣ унії, підймаючійся міссій для розширення унії и воспитуючій молодежь для укрѣплення єї.

Синодъ Замойскій 1720 р. вырѣкъ засаду независимости монастиръвъ Василіанскихъ и підчинилъ ихъ поновно підъ властьprotoархімандриты, на соборахъ василіанскихъ що четыри роки выбираемого. Ледве усильнимъ забѣгамъ монаховъ монастыря Супрасльского въ Литвѣ удалось выеднати въ Римѣ выятково для себе ухиленіе зависимости, часто докучливою отъprotoархімандриты и удержаніе давнаго бгношенія до мѣстцевого епископа. Предсѣдательство митрополиты въ соборахъ капітульныхъ Василіанского закону и зависимостьprotoархімандриты отъ него, були единою связею іерархії церкви уніцко-рускої съ закономъ Василіанскимъ що разъ сильнѣше укрѣпляючимся на образъ Іезуїтівъ. Но що до підчиненія брацтвъ своей власти, епископскій усильї Шумляньского надыбали непереломаній отпоръ. Противъ вдиряюся въ право подавання своихъ духовныхъ и поставлення формы (катедры) епископской въ церквѣ брацтва Льзовскаго заносило то брацтво протесты и жалобы до королівъ Яна III. и Августа II. Король Янъ III. разъ бдовою зъ дня 8. Грудня 1676 зъ Жолкви, другій разъ декретомъ зъ дня 20. Грудня 1677 зъ Гданьска, Августъ II. декретами зъ дня 18. Червня 1700 р. и зъ дня 24. Лютого 1701, беруть то брацтво въ оборону. Брацтво Льзовске підъ охороною тыхъ декретовъ заховало свои інституції и независимотъ отъ мѣстцевого епископа не толькож въ часѣ православія своего, но приступаючи такожъ до

унії 1709 р. на пôдставѣ булъ Климентія XI. дня 25. Цвѣтня т. розбѣствлене було по при нихъ и пôдчинене впрасть Апостольскому престолу. *)

Помимо свого усposобленя для перепровадженя уніи и средствъ зарядженихъ въ той цѣли, якъ: зборовъ наказаныхъ въ церквѣ катедральнѣй св. Георгія вмѣсто въ Львовской церкви мѣйской, якъ то було звичаємъ и якъ собѣ желало брацтво, реченій королѣ наказують Шумлянсько му усунути катедру (владичій тронъ) зъ церкви мѣйской брацтва Львов ского, где ю Шумлянській буль силою спровадиль. „Зѣ взгляду на додержанье вѣрносты въ часахъ непріятельскихъ осадѣ мѣста Львова намъ и нашимъ наслѣдникамъ статочно захованои“ повѣдае Янъ III. въ реченомъ декретѣ зъ р. 1677 „затверджаемо Львовскому брацтву всяки привилеи взглядомъ печати, подаваня духовныхъ своихъ и автономіи совершеннай черезъ королѣвъ попередныхъ наданій“ зважаючи примусове навертанье на унію брацтва Львовского реченому епископу и грозячи ему въ противнѣмъ случаю неласкою королевскою. Такъ отже брацтво Львовске помимо поновляныхъ усилій Шумлянського збстава ло вѣльне отъ судовладства мѣсцевого епископа.

(Продол. слѣд.)

Недѣля св. женъ Муроносицъ.

Слово св. Іоана Златоустого (Ізъ LXXXVIII. бесѣды на еван. Матея).

Бяху ту и жены многи изъ далеча зряще, яже идоша по Іисусу, служаще Ему; въ нихъ же бѣ Марія Магдалина, и Марія Яковля, и Іосії мати, и мати сыну Зеведеову. (Мат. 27. 55. 56.)

Яке усердіе св. Женъ! Они слѣдовали за Іисусомъ Христомъ, дабы прислужитися Ему, и не отлучалися отъ Него даже посередъ опасностей; протое видѣли всѣ — видѣли якъ онъ взвывавъ, якъ спустивъ духъ, якъ каменя разсыпалися, и всѣ прочое. Они первый видяли и воскрешшого Іисуса; сей презираемый полъ, первый насолождається огляданьемъ высокихъ благъ; въ семъ особенно видно ихъ и мужество. Ученики поутѣкали, а тѣ присутствовали. Кто же они були? Матерь его и прочія. Другій Евангелистъ говоритъ, что и многи плакали о семъ и билися въ груди. То показує, яка була жестокость жидовъ. О чомъ другій вздыхали и плакали, они надъ тымъ смѣялися, не взрушеній милосердiemъ, анѣ вздержаній страхомъ. Всѣ, що дѣялося тогда було знакомъ великого гнѣву, все — и темнота и разсыпанье каменя и роздерта на двоє завѣса, и трясенье земли; негодованье було и очевидне и страшне.

*) Найпôзнѣйше принявъ унію въ Галлицкой Руси монастырь въ Угорникахъ, сей матерникъ Скита Манявскаго. Игуменъ монастыря Угорницкого сложивъ исповѣданье вѣры въ Спаскѣмъ монастырѣ за старымъ мѣстомъ (Самборомъ) 7. Юлія 1710 р. Тогда лише Скитъ остався при православію.

Приступль же Госиѣ къ Пилашу, проси тѣло Іисусово. Сей Госиѣ есть той самый, который досы скрывався; теперь по смерти Христовой, онъ одушевився великою отвагою. Онъ бувъ человѣкъ знаменитый и знатный, почтенный членъ Синедріона. Зъ того особенно можна видѣти его мужество. Онъ отважився теперь на явну смерть; бо взбуждавъ общу на себе ненависть, коли выявивъ свою любовь къ Іисусу и осмѣлився просити тѣло Его, и не отступивъ скорше, доки не принялъ е, — осмѣлився не только принятии тѣло и погребати честно, но и положити въ своимъ новомъ гробѣ, чимъ показавъ и свою любовь и мужество.

Бѣ же ту Марія Magdalina и другая Марія, ст҃дящіе прямо гроба. Длячого сіи сидятъ ту? Они ничего еще не знали о Немъ великого и высокого. Длятого то принесли и муро, и осталися недалеко гроба, щобы, коли утишится запальчивость жидовъ, могли приступити и настасити тѣло его. Видишь мужество женъ? Видишь ихъ горячу любовь? Видишь щодрость въ выдаткахъ и рѣшимость на саму смерть? Наслѣдуймо мужи женамъ, не оставляючи Іисуса въ покусахъ. Они такъ много видали для умершаго съ небезпеченьствомъ житя своего. Противно же мы ни голодного не нагодуемъ, ни нагого не пріодѣнемъ, но видячи, что просить онъ, спѣшимо перейти и опри него. Дѣйстно, еслибы вы увидѣли самого Господа, то певно выдавъ бы каждый все свое. Но и нынѣ Онъ тойже; и нынѣ слышишь, якъ говорить Онъ: *Мнъ сотвористе.* Ніякой нема рѣжницѣ, чи ему, чи другому ты подашь. И не менше здѣлаешь отъ тыхъ женъ, котрѣ тогды его годовали; противно, еще больше. Не одно и то само — годовати его самого, коли Онъ явився во всей славѣ, и служити, въ исполненье лише его заповѣди, бѣдному, убогому, скуленому. Тамъ наклоняе тебе видъ и достоинство присутствующаго, ту же вся заслуга належитъ ся твому милосердію; ту большу ты окazuешь честь къ Нему, коли лише по заповѣди его служишь подобному тебѣ слузѣ его, и угоджаешь ему во всемъ. И такъ угоджай вѣрюющи пріимаючому и говорячому: *Мнъ далъ еси.* Еслибы ты не ему дававъ, — Онъ не удостоивъ бы Тебе своего царства. Еслибы не отъ него ты отвергався, — Онъ не пославъ бы тебе въ геенну, не осудивъ бы на муки, если бы ты просто человѣка презрѣвъ. Но понеже онъ самъ есть той, котрого ты презираешь, то се творить велике прегрѣшенье. Такъ и Павель его гонивъ, для того и говоривъ ему: *что мя гониши?* И такъ будьмо такъ само усерднѣ, коли подаемъ ближнимъ, якбысъму ему самому подавали; слова бо его, безъ сомнѣнія больше заслугуютъ наше довѣріе, нежели очи наши, протое, коли видишь бѣдного, вспомни слова его, котрими Онъ сказавъ тебѣ, что Онъ есть самый той, котрого годуешь. Хотяя являющій ся тебѣ и не Христосъ, но пôдъ сею одѣжю Онъ самъ проситъ и пріимае. И такъ встыдайся, коли не давесь просячому: то дѣйстно есть встыдъ, кара, мука. Коли Онъ проситъ, се походитъ отъ Его доброты. Длятого намъ належитъ симъ хвалитися; но коли ты не подашь, се означае твою жестокость. Если ты теперь не вѣришь менѣ, что идуши по при бѣдного, переходиши по при Христа самого, то повѣриши сему тогды, коли Онъ поставилъ тебя посередъ нихъ, скаже: *понеже не сотвористе единому сихъ меншихъ, ни мнъ сотвористе.*

(Мат. 25. 45.) Не дай Боже, щобы вы се услышали; но щобы вы се увѣривши нынѣ и принесши плодъ услышали голосъ вводячій васъ въ царство, Аминь.

Недѣля о Разслабленномъ.

Слово св. Отца нашего Иоанна Златоустого. (Изъ XXXVIII. бесѣды на Еванг. Иоана.)

Се здравъ еси, ктому не согрѣшай, да не горше ти что будетъ.
(Иоанъ 5. 14.)

Тяжкимъ и згубнымъ для души зломъ есть грѣхъ, такъ, что усилившись черезъ мѣру, зло се не рѣдко простирается и на тѣло. Часто бо буває, що коли хора у насъ душа, то мы перебуваємъ безчувственій; коли же тѣло, хотяй и малому якому ушкодженю подвержеся, — мы всѣми способами стараемся освободити его отъ недуга, длятого, що чувствуемъ болѣть. Протое то Богъ даже часто и карае тѣло за грѣхи души, дабы черезъ наказанье меншого больше получило исцѣленіе. Такъ и Христосъ поступивъ съ разслабленнымъ. Но, дивись, якъ Онъ, показуючи се само, сказавъ ему: *се здравъ еси, ктому не согрѣшай, да не горше ти что будетъ.*

Що научають насъ тѣ слова? По перше то, що болѣзнь разслабленного походила отъ его грѣховъ; по друге, що наука о гееннѣ не підлежить ніякому сомнѣнію; по трете, що муки за грѣхи будуть продовжительній и безконечній. Гдѣсь суть тѣ, що говорять: я убивъ въ одной годинѣ, я поповнивъ блудъ въ короткой хвилѣ, чику буду мучитися за се вѣчно? Вотъ и сей разслабленный грѣшивъ не такъ много лѣтъ, сколько терпѣвъ за то кару — бо цѣле житѣе его перешло въ безустаннѣй мукѣ. Важнѣсть грѣховъ не опредѣляється часомъ, но самимъ существомъ ихъ.

Слова Христовы показываютъ еще и то, що хотябы мы потерпѣли и строгу кару за грѣхи, но если знова повернемся до первыхъ неправостей, то подвергнемся еще тяжімъ мукамъ. И цѣлкомъ природно: кто не поправится разъ претерпѣвшою карою, той якъ безчувственный и презритель заслугує на острѣйшу кару. Но и разъ понесена за грѣхи кара повинна повстримати его и привести его до познання, а если би п бувши укаранымъ, не пріишовъ до познання, но осмѣялся якъ передъ тымъ грѣшити, то цѣлкомъ справедливо пдлагаете би еще тяжшій карѣ, понеже самъ на себе ю стягає. Если же и въ сей еще жизни мы заслугуємъ на тяжшу кару, коли поновно грѣшимо, уже по понесеної за грѣхи карѣ, то якъ мы повинній страхатися и трепетати нестерпимыхъ мукъ, котрѣ постигнутъ насъ въ другой жизни, коли согрѣшаючи не терпимо ту за грѣхи ніякои кары! „Длячогожъ, говорятъ, не всѣ грѣшники караются такимъ образомъ?“ Но видимъ, що многій злѣй люди насолождаются крѣпостію и полнотою силъ и здоровья, и живутъ въ великому щастю.“ Но мы не повинни на се полагатися, а противно, задля того самого еще бѣльше повинній оплакувати такихъ людей. Ихъ бо свобода отъ страданій въ сей жизни есть залогомъ острѣй-

ши кары въ будучой жизни. Указуючи на се Павель говорить: *нынѣ же судими отъ Господа наказуемся, да не съ міромъ осудимся* (1. Кор. 11. 52.) Ту упомненіе, тамъ кара. Щожь, чи всѣ болѣзни отъ грѣховъ? Не всѣ, но бѣльша часть. Иной походятъ и отъ нашего недбальства, отъ пересыченя жолудка, піянства, лѣнивства; други бываютъ за грѣхи, якъ видно зъ книги царствъ, где говорится, что одинъ хоровавъ на ноги (З. Цар. 15. 23.) по той именно причинѣ; а иной посылаются Богомъ для испытанія въ добромъ, якъ показуютъ слѣдующія слова Господній къ Іову: *мнини ли мя иначе тебѣ сотворша, развел да явивши праведенъ?* (Іав. 40. 3.) Но длячого Христосъ, коли исцѣляе розслабленныхъ вспоминае имъ о грѣхахъ? Бо якъ тому, о коѣромъ оповѣдае Матеей, сказавъ: *дерзай чадо, отпущаются ти грѣши твои* (Мат. 9. 2.) такъ и сему говорить: *се здравъ еси, ктому не согрѣшай.* Знаю що иной посуждуютъ сего розслабленного, якобы онъ клеветавъ на Христа передъ Жидами, для того Христосъ и упрекнувъ его. Но щожь скажемъ о розслабленномъ у Матея, который майже тѣ самі слова услышавъ отъ Христа? Бо и тому сказавъ Онъ: *отпущаются ти грѣши твои...* Зъ того видно, що не зъ той причины услышавъ онъ тѣ слова; що и зъ слѣдующаго яснѣйше можъ познati. *Потомъ же, говоритъ Евангелистъ, обрѣте его Іисусъ въ церкви,* що певно есть знакомъ побожности; бо получивши исцѣленіе онъ не пошовъ на торжища, не отдався пересыченю або сваволи, но перебувавъ въ храмѣ. И хотя могли его тамъ напасти и переслѣдовати жиды, но то не оттягнуло его отъ святилища. Длятого коли послѣ розговору его съ жидами Христосъ здѣбався съ нимъ, то не сдѣлавъ ніякого намека на що будь подобне; а еслибы онъ хотѣвъ упрекнути его, то певно сказавъ бы: ты знова повертаешь до давнѣйшаго, и исцѣленіе не здѣжало тебе лучшимъ? Но онъ ничего такого не говоритъ, а чрезъ вспоминку о грѣхахъ лише предостерѣгъ его на будучность.

Для чогожь Христосъ при исцѣленію хромыхъ и калѣкъ, не вспомнае имъ о грѣхахъ? Менѣ здаєся длятого, що болѣзнь розслабленныхъ походила отъ ихъ грѣховъ, а недуги хромыхъ и калѣкъ — отъ природной немочи. Въ противномъ случаю Онъ и симъ здѣлавъ бы таке same напомненіе, якъ тамъмъ. О сколько же болѣзнь розслабленныхъ тяжша отъ всѣхъ другихъ, то бѣльшимъ исправляється и менше. Бо якъ по исцѣленію одного, приказавъ ему отдать славу Богу, не ему одному заповѣдавъ се, но черезъ него и всѣмъ; такимъ точно образомъ и въ лицѣ розслабленныхъ напоминае всѣхъ, а тіи упомненія до всѣхъ относить. При семъ можна сказати и то еще, що Христосъ увидѣвъ въ душѣ его велике терпѣнье; длятого и даетъ ему наставленіе якъ чловѣку, который въ силѣ исполнити его заповѣдь, и такимъ чиномъ и добродѣйствомъ и угроженiemъ новыхъ золъ побуждае его дорожити здоровьемъ. И смотри, якъ Христосъ далекій отъ тщеславія! не говоритъ: вотъ я здѣлавъ тебе здоровымъ, — но *се здравъ еси, ктому не согрѣшай;* и знова не сказавъ: да не подвергну тебе наказанію, но *да не горше ти что будетъ.* Въ обоихъ случаяхъ выражается безлично, дабы показати, що здоровье повернено ему бѣльше зъ ласки, нежели по заслугамъ. Бо не говоритъ, що онъ освобожденъ отъ кары, яко вытерпѣвшій должное, но показуе, що спасенъ по чловѣколюбію.

Въ противнѣмъ случаю сказавъ бы: вотъ ты уже понесъ достойну кару за свои грѣхи, будьже теперь осторожнымъ; но онъ не говоритъ такъ, а якжежъ? се здравъ еси, ктому не согрѣшай. Се и мы непрестанно повинній повторяти себѣ и освободившееся отъ кары, каждый повиненъ сказать себѣ самому: се здравъ еси, ктому не согрѣшай. Если же перебывающи въ грѣхахъ, не терпимо кары; то говорѣмъ съ Апостоломъ: Яко благость Божія на покаяніе насъ ведетъ: по жестокости же нашей и непокаянному сердцу собираемъ собѣ гнѣвъ. (Римл. 2. 4. 5.) Аминь.

Недѣля о Самарянинѣ.

Слово св. Отца нашего Иоана Златоустого. (Изъ XXXIV. бесѣди на Еванг. Иоана.)

Остави водоносъ свой жена, и иде во градъ, и глагола человѣкомъ: прїйдите и видите человѣка, иже рече ми вся, елика сотворихъ. еда той есть Христосъ? (Иоан. 4. 28. 29.)

Велику горячность и усердіе должній мы мати (къ Христу)!.. Но безъ сего не можемъ получить обѣціаныхъ намъ благъ. Такою и була жена Самарянска. Она до того воспламенилася отъ слѣвъ Христовыхъ, что оставивши и водоность, и то, за чимъ прійшла, и посѣшивши въ мѣсто, спровадила весь народъ къ Иисусу: „прїйдите, говорить, и видите человѣка, иже рече ми вся, елика сотворихъ. Смотри, якѣ усердіе и розсудокъ! Она прійшла почерпнути воду, но коли знайшла жерело правдиве, тогды покидае пѣдъ чувства впадаюче, научающи нась симъ, хотяй и малымъ примѣромъ, при слуханію духовнѣмъ, занехати все житейске и не журитися о немъ. По мѣрѣ силъ своихъ она здѣлала то само, что и Апостолы, а даже еще болѣше. Тѣ, бувши призваній, оставили мрежи; а сія самовѣльно, безъ всякого призыва, оставляє водоность, и окрыляема радостію пріймае на себе должностъ благовѣстниківъ, и не одного, не двохъ человѣкъ, якъ Андрей и Филипъ, но цѣле мѣсто и только народа побуждае и приводить до Христа. И смотри, якъ она розсудно, не сказала: прїйдите, и видите Христа, но съ такимъ снисходженіемъ, якъ Христосъ ю уловивъ, привлекае мужей: прїйдите, говорить, и видите человѣка, иже рече ми вся, елика сотворихъ. И не встыдалася сказать: иже рече ми вся, елика сотворихъ! Еслибы на ей мѣстци бувъ кто другій, менше розсудный, то онъ скривъ бы здѣланый ему упрекъ; а она всенародно открывae и выявляе свою жизнь, дабы всѣхъ притягнуты.

Послѣдуймо и мы сей женѣ, и въ грѣхахъ своихъ не встыдаймося людей, а боймося, якъ належитъ, Бога, который и нынѣ видитъ нашій дѣла, а колись подвергне карѣ нероскайныхъ. Но мы поступаемъ противно; Того, кто буде судити нась не боимося, а тыхъ который ничего не могутъ намъ здѣлать, страхаемся и встыдаемся. Для того, чого теперь страхаемся, тымъ и будемъ наказаній. Кто бо нынѣ боитъ ся встыду человѣческого, а Бога всевидящаго не встыдаючись творить всяку неправость, и при тѣмъ не хоче покаятися и поправитися, той

въ оный день коли упрекаиъ не передъ однимъ, або двома, но передъ очами всей вселенной. А що тогды и добрый и злой дѣла будуть выведеній на явъ, того най научитъ тебе притча о овцяхъ и козликахъ, и блаженый Павель, который говоритъ: *всльмъ намъ явитися подобаетъ предъ судищемъ Христовыи, да прииметъ кийжодо, яже съ тѣломъ соплья, или блага, или зла* (2. Кор. 5, 10.), и еще: *иже во съпѣ приведетъ тайная тымы.* (1. Кор. 4, 5.) Ты здѣлавъ або помысливъ що нибудь злого, и скрываешь то передъ людьми; но передъ Богомъ не скрьешъ. Однако ты о семъ пѣлкомъ не журишся, для тебе страшнѣ лише очи людскій. Подумай же, що въ оный день ты не можешь утаитися и передъ людьми. Тогда всѣ, якъ на картинахъ, стане передъ нашими очами, и каждый осудить самъ себе. То явно и эзъ притчи о богатомъ. Сей видитъ передъ собою даже нищаго Лазаря, котораго ту презирать, и у того, которымъ первое бридишися, теперь просить перста для усмирения мукъ своихъ. (Лук. 16, 23, 24.) Длятого молю, най каждый зъ настъ, хотяй никто не видитъ нашихъ дѣлъ и помысловъ, — входить въ свою совѣсть, и поставивши надъ собою судию розумъ, исповѣдуе грѣхи свои; и кто не хоче бути обличенъ передъ всѣми въ оный страшнѣй день, той най теперь приимае лѣкарство покаянья, и най лѣчить свои раны. Но черезъ тоежъ можна маючому и тысячу ранъ получить здоровье; *Аще бо отпущаете, говоритъ Христосъ, отпустятся вамъ согрешенія; аще ли не отпущаете, не отпустятся.* Мар. 11, 25, 26.) Якъ въ крещенію змытіи грѣхи счезаютъ; такъ и тѣ уничтожаются, если захочемъ покаятися. Покаяніе же состоить въ тѣмъ, щобы насампередъ не дѣлать то само, и дѣломъ и мыслю перестати бѣть грѣховъ и прикладати до ранъ лѣки, противній грѣхамъ. Ты, на примѣръ, взявшо у кого, або бѣдався скупству? Перестань брати и приложи до раны милостыню. Пополнивесь грѣхъ нечистоты? Вздергися бѣть блудодѣянія, и приложи до раны чистоту. Сказавесь злое о братѣ и пошкодивъ ему? Перестань злорѣчити, и здѣлайся дружелюбнымъ. Такъ поступаймо и съ всѣми грѣхами, ни одного не оставляючи безъ уваги. Близькій бо уже, близькій часъ суда. Длятого то и Павель говоритъ: *Господь близъ. Ни о чемже нецитеся* (Филип. 4, 6.). Филиппіямъ прилично было слышати: *ни о чемже нецитеся*, понеже они находилися въ скорби, въ трудахъ и подвигахъ. А до тыхъ, котрѣ бѣдаются рабунку, розпустѣ, и которымъ угрожає за то страшна бѣвѣчальность, до тыхъ справедливѣйше падутъ не сіи слова, но вотъ якіе слова: *Господь близъ, нецитеся.* Бо уже не много осталося часу до кончины, и свѣтъ скоро приближається до конця. То показуютъ вѣйны, скорбы, землетрясения, охоложеніе любви. Якъ тѣло при розлуцѣ эзъ душою и приближеню кончины пѣднашае безчисленными слабостямъ; або якъ въ домѣ, готовомъ разпастися, бѣваються напередъ многїи части и бѣть даху и бѣть стѣнъ; такъ близкій и уже при дверехъ конецъ вселенной, и бѣтого то всегда безчисленнѣй бѣды. Но если тогды — *Господь близъ* — тымъ больше нынѣ. Если той часъ, въ котрому сказано се, Павель называвъ *исполненіемъ временъ*, то тымъ больше теперѣшній. Въ самомъ дѣлѣ, по чемъ знаешь, человѣче, що конецъ свѣта не близкій, и що сказане Апостоломъ не збудеся? Якъ концемъ року мы называемъ не лише послѣдній день, но и послѣдній мѣсяцъ, хотяй въ

мѣсяцѣ и трійцать дній, такъ и ту — если въ такомъ множествѣ лѣтъ я назву концемъ и четыриста лѣтъ — не погрѣшу. Для того то и Апостоль назвавъ концемъ еще свое время.

Смирѣмся же и жаймо въ страсѣ Божомъ. Во пришествіе Господне наступитъ несподѣвано — коли мы цѣлкомъ не будемъ ожидати того, но будемъ предаватися безпечности и цѣлковитой недбалости. Се показуючи и Христосъ сказавъ: *Яко же бысть во дни Ноевы, и во дни Лотовы, тако будетъ и въ скончаніе вѣка всего* (Мат. 24. 3.); на се же всказуе и Павелъ моячи: *егда рекутъ миръ и утвержденис, тогда внезапу нападетъ на нихъ всесубительство, яко же болѣнь во чревѣ имущей.* (1. Сол. 5. 3.) Що значить: якоже болѣнь во чревѣ имущей? То, что непраздныхъ женъ не рѣдко постигаютъ муки родженія несподѣвано, або сердѣз забавъ, бо при єданію, або въ купѣли, або на торжищѣ, коли они ни о чѣмъ предстоячомъ не погадаютъ. О сколько же и наше положеніе таке, тожь будьмо всегда готовы; бо не всегда будемъ мати возможнѣсть до сего. *Во адъ, говорить св. Письмо, кто исповѣстя Тебѣ?* (Пс. 6. 6.) И такъ покаймося ту, щобысьмо зъеднали собѣ милосердіе Бога и получили отъ Него совершение прощеніе, котрого да-бысьмо всѣ удостоилися благодатію и человѣколюбіемъ Господа на-шаго Іисуса Христа, которому слава и держава нынѣ и присно и во вѣ-ки вѣковъ Аминь.

Науки катихитичнї.

(I. Гороцкїй.)

НАУКА XIII.

О упадку первого человѣка въ грѣхѣ.

„Якоже единъмъ и словѣломъ грѣхъ въ мірѣ видѣ, и грѣхомъ смерть, и тако смерть во вся человѣки видѣ, въ немже вси согрѣшиша.“
(Рим. 5. 12.)

Християне!

Знаете уже, что Господь Богъ сотворивъ людей, дабы его познали, славили, любили, хвалили, слухали, и самъ за то спасенными и блаженными були. Но откижь, прошу, походить се, что Богъ такъ мало чести и хвали отъ людей мае, и що тіи такожь такъ мало блаженными буваютъ? Учить нась откровеніе святое, вѣра св., що се все бѣтъ грѣха первого Отца нашего походитъ. Такъ есть. Сотворенный бувъ Адамъ въ невинности, бувъ праведнымъ и Богу угоднымъ; разумъ его найчистѣйше свѣтло осіявало; знаявъ все, що ему знати потребно було. Его сердце було лише склонне до доброго, и не одинъ непристойный рухъ не тягнувъ его до злого. Яко такого умѣстивъ его Богъ въ прекраснѣй городѣ, въ раю, где живъ щасливо, задоволеный собою, не подлягающи смерти, немочамъ, трудамъ, нѣкимъ нуждамъ угнетающимъ нась нынѣ на земли; зъ отси мавъ перейти въ житѣе безъ порѣвнанія щасливше, т. е. въ небо, для наслажденія

зрѣньемъ Бога въ безконечну вѣчность. Адамъ одареный отъ своего Сотворителя такъ великими благодатями безъ сомнѣнія любивъ Его, и бувъ Ему послушнымъ. За то все, якъ таکожь щобы подати ему слу-чайнѣсть на постепенно болѣшую любовь и благоволеніе свое заслужити, малои рѣчи желавъ Г. Богъ отъ Адама. Овочи всѣхъ деревъ въ раю позволивъ Г. Богъ Адамови быти, отъ одного лише заборонивъ ему — щобъ не быть — а се подѣ карою смерти. Онъ же ту заповѣдь и за-бороненіе Боже, будучи невиннымъ и послушнымъ отъ природы, не-вѣдомо однако, якій часть, вѣрно съ женою своею Евою хоронивъ, доки его наконецъ слѣдующимъ нещаснымъ выпадкомъ не зломивъ и не переступивъ.

Часть сотвореныхъ отъ Бога Ангеловъ, зъ причины великихъ совершенствъ и высокого достоинства своего попали въ зарозумѣлость и гордость и не хотѣли болѣше Богу повиноватися, но ему уже рѣв-ными бути. Однако за туло ихъ гордость скинувъ Богъ ихъ въ пекло, и называются они отъ того часу діаволами або чортами, бѣсами. За-вистный отже первоначальному блаженству прародителевъ нашихъ діа-волъ звѣвъ, взявши на себе ложный видъ зміи, Еву, а тая мужа своего Адама, такъ что тіи осмѣлилися — ложными обѣтницами его, якобы мали статися рѣвными Богу, знающи зло и добро — обманеній, пося-гнути по взбороненый овочъ. Тымъ дѣломъ они очевисто, тяжко спро-невѣрилися Г. Богу, и оказалися ему непослушными, бо зневажили его заказъ, и такъ великого и неслыханого грѣху допустилися. Грѣхъ же той, котрый протое звычайно грѣхомъ „первороднымъ“ называется, заразъ якъ лише оставъ здѣланый, навѣвъ страшнїй и безчисленнїй не-щастя на Адама и Еву. Понеже навѣвъ на нихъ посля грозы божой дочеснїй кары и вѣчну смерть, различнїй бѣды и немочи на тѣлѣ, притетнен-нѣе разуму, угрызенія совѣсти и злїй похоты на души; таکожь утрату благодати и любви божої, утрату невинности и первоначальной праве-дности и утрату права на спасенье, а вмѣсто сего гнѣвъ Божій и вѣ-чину погибель.

И не на семъ еще конецъ: не самого лише себе погубивъ Адамъ грѣхомъ своимъ; щасливость потомкѣвъ его зависѣла отъ его послу-шенства; той грѣхъ его, и тогоже нещаснїй послѣдства перейшли на потомкѣвъ Адамовыхъ. Родимъ ся всѣ виновными грѣха первого Отца нашего и вѣчной смерти. О тѣмъ увѣряе настъ св. Павель, коли пише: „Якоже единъмъ человѣкомъ грѣхъ въ мірѣ вниде и грѣхомъ смерть, и тако смерть во вся человѣкъ вниде, въ немже вси согрѣшиша.“ Сей есть начатокъ и жерело всѣхъ нещастъ и бѣдъ, подѣ которыми родъ людскій отъ Адама по нынѣшній день стогне.

Однако не остали люди на вѣки отъ Г. Бога, якъ гордїи ангелы, откиненї. Умилосердився Г. Богъ надъ тою ихъ недолею и обѣцявъ имъ прислати Мессію або Искушителя, котрый людей не лише отъ до-чесныхъ каръ, но болѣше еще отъ грѣха и вѣчной кары мавъ спасти; и тоту обѣтницю свою повторявъ Г. Богъ дуже часто, доки не прій-шовъ Иисусъ Христостъ. Тоти всѣ обѣтницы находятся списаній въ кни-гахъ старого Завѣта, особенноже въ Пророкахъ. Но мы ту на нынѣ станъмо, а для духовнаго поученія нашего разсмотрѣмъ еще близше той первородный грѣхъ и послѣдства его.

I. Великимъ безъ сомнінія було блаженство прародителівъ нашихъ Адама и Еви, доки въ первої невинности и праведности перебували, Бога любили и взаимно отъ него люблеными були! Всё тамъ служило имъ до радости, до благословенія до спасенія. Свободнй отъ всякихъ болестій и всякого зла, свободнй отъ всякихъ неправильныхъ похотей а въ постданю освічаючои благодати и особенного благословенія Божого, будучи чесні, моглибы и повинни були всегда болше и дальше въ любвѣ къ Богу, въ святости и праведности передъ Богомъ возрастати. А се все яке блаженство мусіло имъ справляти? Однако зависть злого духа не могла стерпѣти того блаженства першихъ людей и шукала лестію и ложюзвести ихъ и вѣчно нещасливими здѣлати. О не вѣрою и мы николи лести зводителя, но слухаймо всегда ради голосу божого, перестороги наши совѣсти, вдохновеній св. Духа, наставлений св. Ангела хранителя нашего!

II. Якъ великимъ добромъ есть добра, а якимъ пригнобленьемъ зла совѣсть, се такожъ на першихъ людяхъ видимъ. Доки перші люди свою добру совѣсть заховали, мали миръ съ Богомъ и съ Нимъ найденійше були соединені; все ихъ тѣшило, и они самі собою були задоволені. Но скоро перші люди согрѣшили сей часъ отворилися имъ очи; увидѣли, що суть зведеній, що невинноть сердця, любовь и благоволеніе Боже утратили, що неправильні похоти непокоили ихъ духа и що миръ внутренний оставилъ ихъ. Було протое съ грѣхомъ тотчасъ по ихъ блаженствѣ, и встыдъ и боязнь пригнобили ихъ духа. Було по невинности и святости ихъ сердця, а съ тою по любви и благоволенію Божімъ. Було такожъ уже по нравѣ и способності ихъ до спасенія и въ то нещастье не лише себе, но и всѣхъ своихъ потомківъ ввергли. Такъ есть; грѣхъ есть погибелю людей, дочесною и вѣчною. О уникайте протое грѣха! онъ бо отбирає намъ спокой и миръ радостъ и жизнь вѣчну, и дає лише бѣды и муки и вѣчне откиненіе отъ Бога!

III. Якъ перші люди упали, такъ и мы такожъ упадаемъ еще по нынѣшній день. Якабудь рѣчъ зrimа або похоть зла внутренна разпалює наші чувства и побуждає насъ до грѣху. Пригадуймо собѣ отже въ самомъ початку заповѣдь (въ той мѣрѣ) Божу, неправедноть, котрабы тымъ здѣлалася; совѣсть насъ остерегає. Однако зла похоть, грѣховне желанье подає намъ сей часъ розличн извиненія. Може то не есть такъ дуже тяжкимъ? одинъ разъ можешь то прецѣнь здѣлати! Оно есть такъ солодкимъ! приносить такій а такій користі! Въ томъ забуває ся на голосъ Божій, на пересторогу совѣсти, и попоняє ся грѣхъ. А съ грѣхомъ будится зла совѣсть, приходить журба и неспокой, утѣкають отъ насъ миръ и веселостъ, и лише съ трепетомъ и боязню вспоминаємъ собѣ Бога. Такъ дѣялося и съ прародителями нашими. Красота овочу и ложнї обѣтницѣ діавола, що мають статися рѣвными Богу, приглушили въ нихъ память на заказъ Божій и вправили ихъ въ сомнѣніе, такъ що послухали діавола и заповѣдь Божу переступили.

IV. Но якъ великимъ бувъ грѣхъ и упадокъ першихъ людей, такъ нерѣвно болішимъ було милосердье Боже зъ ними! Безъ надїї бо милосердія Божого мусілибы перші люди попасти въ вѣчне отча-

яные, и не могли бы николи утолитися. Однако милосерный Богъ приблизившися до упавшихъ людей, котрый передъ нимъ изъ встыду и боязни хотѣлъся укрыти, забесѣдовавъ до нихъ лагодно, и всѣ, что лише возможнымъ було, творивъ, щобъ имъ знову вѣру, надѣю и любовь къ Собѣ впоити; щобъ ихъ до познаня и жалю о грѣхѣ своимъ, до покаянья и поправы привести, и отъ упадку того ѻднести. И коли такъ въ боязни и страсѣ и ожиданю заграженои кары смерти передъ нимъ стояли, услышали въ тѣмъ, коли Онъ змію проклинавъ, веселу и поѣшну обѣтницю, що имъ для спасеня пришло Искупителя, котрый бы ихъ отъ смерти выбавивъ и до вѣчного спасеня имъ допомогъ. Даже що до тѣла умилосердився Богъ надъ нещасными людьми, и учивъ ихъ дочеснѣ бѣды лекше зносити. Нужды житя сего, котрый имъ яко кару оголосивъ, мали въ дусѣ покаянья на себе приняти, и до своей поправы употребити.

Стережѣмся, любиміи! еще разъ наказую всякого грѣха, а скоро случится намъ согрѣшити, утѣкаймося въ той часъ до милосердія Божаго, и будьмо певными, що найдемъ милосердіе: бо Богъ нашъ есть Богъ милосердія и щедротъ. Аминь,

Воїна теперѣшна діявола противъ Бога въ родѣ людскому.

Колька слôвъ дуже важныхъ, щоби зъ грунту познати и зрозумѣти борбу и стремленія нынѣшнього часу, и щоби возвадити насъ изъ сну.

(Конецъ.)

III. Послѣдства для нась.

Насампередъ само зъ себе розумѣєся, що треба, абы мы **самî** цѣлкомъ совѣтно и щиро вѣры и церкви Христовой католической (яко единой правдивої вѣры и церкви Божої на землі) держалися, и становище наше яко священики напротивъ вѣрного народа ніякъ не надъуживали; бо если бы священики самî несовѣтными въ вѣрѣ оказывалися и становище свое надъуживали, то есть тое страшнимъ згôршенемъ противъ вѣры для свѣцкихъ людій, котре въ якoйсь части наветъ извиняє противникoвъ. Если надарить ся намъ яке сомнін'е противъ вѣры (що въ нынѣшномъ часѣ, где невѣрство именно въ литературѣ и межи образованою клясою формально пануе, цѣлкомъ не трудно есть), то есть очевидный найтяжій обовязокъ для нась, абы въ такомъ сомнін'ю *совѣтно* заховатися; смотри о тѣмъ више цитовану статію Сиона 1878. — Такожъ само зъ себе розумѣєся, що треба намъ ведля всякої можности при всякихъ способностяхъ (н. пр. такожъ при выборахъ) о то дбати, абы вплывъ вѣры **межи людьми** хоронити и роспространяти; найбóльше черезъ совѣтне и рóвне вилюненye нашихъ обовязkôvъ душпастирскихъ въ церквѣ и школѣ, въ щирої любовѣ къ Богу и къ людямъ, а особенно такожъ въ совершен-

нѣй покорѣ (що мы самы зъ себе ничо не можемъ, и найлѣпшій старанія безъ благодати Божої жадного успѣху мати не будутъ), отже и зъ неустанною молитвою.

Кромѣ того (що само отразу явнымъ есть) наводимъ слѣдующій два дуже важныя специальныя послѣдства.

А. Треба щобысьмо були на все готовы, не лишь на страту всего маєтку церкви, але наветь и на смерть для вѣры и любви Божої.

Правда, що у насть, Богу дяковати, милосердіемъ Божимъ еще тихо есть; алежъ дивимся що всюды въ свѣтѣ дѣсѧ: на западѣ люде власть мають, котрѣ (якъ выще примѣры видѣлись) цѣлкомъ явно противъ всякої религії повстають и ревно дѣло свое провадять; а зъ другого боку, якъ небезпечно Россія стоитъ, то такожь видимо. Щожъ если або ту, або ту выбухне? А не забуваймо, що и у насть фундаментъ до выбуху вже поставлены, бо держава и школа есть ведля права бозконфесійна, а и образована кляса дуже безвѣріемъ або хоть сомнѣніями религійными заражена: чи много пановъ, урядниковъ и професоровъ набоженства недѣльного и сповѣди пильнують? Даю деякій приклады: Читаю *Jahresbericht des 2. k. k. Obergymnasiums in Lemberg* изъ одного недавнаго року, и въ помѣщеній тамъ росправѣ одного професора явній твердженя противъ вѣры знаходжу; зновъ за инше одно гимназіумъ Львовскѣ пошла вже наветь поговорка по провинції, що учениники того гимназіумъ цѣлкомъ невѣрствомъ перенятій, очевидно изъ науки професоровъ; будучи во Львовѣ чувъ емъ автентично, що наветь и въ нормальнихъ школахъ суть професоры, котрѣ вже тымъ малымъ дѣтямъ противъ вѣры говорять. Отже чи можемъ мы спуститися на той спокойї, що Богу дяковати, ще доси у насть есть? Правда, що маса народа еще религійна есть; алежъ въ даномъ разѣ не нарбѣдѣ рѣшае, лише образована кляса, якъ то видимъ въ безконфесійныхъ правахъ думы нашои; и чи то въ разѣ якого выбуху такъ дуже трудно, дати згоршенье народови, и возбудити страсти его?

Отже треба, щобысьмо на все були готовы, и на смерть за вѣру, бо революція не щадить: „hindern uns hunderttausend Köpfe, so tögen sie fallen; ja.“ Врештѣ що есть житє наше на свѣтѣ? и чи можна що лѣпшого мати, якъ жертвовать его для любви Божої?

Но заходить вопросъ, зъ ôтки собѣ забезпечити таку вѣру и любовь Божу, и зъ ôтки взяти таку силу, щобы все, и житє, для Г. Бога жертвовать?

Головне средство есть (кромѣ совѣтности, о котрой на початку сказано) молитва. Отже той намъ дуже пильновати треба; и такожь за другихъ молитися: за вѣрныхъ, щобы ихъ Г. Богъ або охоронивъ отъ такого искушения, або удѣливъ силы до поносеня его, а за вороговъ вѣры и церкви, щобы и они покаяньемъ уникнули страшної погибели и другимъ до той самой погибели згоршена не давали.

Б. Треба щобысьмо николи жаднимъ способомъ интересъ народности и обряда не предпочитали интересови вѣры и церкви кат. але той послѣдній интересъ рѣшительно всегда найпершій мали.

Пишу тое, понеже бували и буваютъ вypadки такї у насть. И вообще що ся дѣє въ томъ взглядѣ межи нами? За народнѣсть голоснї

голосы чути всегда и всюды, а за вѣру и церковь Христову глубока тишина наоколо. Такъ н. пр. при выборахъ ходитъ всѣмъ лишь о то, чи Полякъ чи Русинъ буде выбранный, а чи кандидатъ той есть религійный, щирый христіянинъ и католикъ, о то никто не пытаетъ и не дбаетъ — и где же мы есть? Не кажу я анѣ разу, щобы не старатися о народиѣ и обрядѣ свѣй, въ своей мѣрѣ есть то наветъ волею Божою, отже выпливомъ вѣры и любви Божої; але *насампередъ и передовсѣмъ* дбати и старатися о вѣру и церковь кат., и еслибы въ чѣмъ интересъ народности и обряда вѣйшовъ въ колизію зъ интересомъ вѣры и церкви, то безъ жаднаго намыслу тамтой першій интересъ уступити мусить сemu послѣдному.

Есть то рѣчь очевидна, рѣчь совѣсти. Велика то дуже рѣчь есть, совѣтнѣсть. Изъ браку совѣтности всѣ зле на свѣтѣ походитъ, и нищо инише лише не совѣтнѣсть есть причиною пекла: *quod est contra conscientiam, aedificat ad gehenam* (если кому бракъ вѣры безъ его вины, безъ несовѣтности, то тое ведя догматичної науки кат. не есть жаднѣмъ грѣхомъ, отже и неведе до пекла: *infidelitas negativa nullum est peccatum*; лише бракъ есть великого добра и въ *иныхъ* грѣхахъ тяжкихъ може чоловѣкъ тогда загинути.) Боятися треба дуже несовѣтности; видѣлись на ворогахъ религіи, якъ страшно заслѣплены они несовѣтностью своею; абы и мы не заслѣпилися, и наконецъ и даръ вѣры не утратили! А упадокъ священика есть ажъ надто страшнѣмъ упадкомъ; незрѣвано страшнѣйшій нежели у свѣцкихъ людей, и звыко цѣлкомъ безнадѣйный; о толькъ страшнѣйшій, о колько высшій есть станъ священическій, а знаемъ, що станъ той незрѣвано высшій есть отъ стану свѣцкого.

И маємъ ту прикладъ передъ собою, котрый повиненъ насть на всякий случай порушити. Ото слуги діавола, *и вольномуляръ и соціалисты*, щобы дѣпнути цѣли своей, щобы обалити вѣру, рѣжницѣ народнѣ на бѣкъ откладаютъ и еднѣсть цѣлого рода людскаго узнаютъ — и то въ службѣ діавола, на погибель людей. А якійже то встыдъ буде для насть, если мы въ службѣ Г. Бога, абы едину правду вѣру и церковь Божу распространяти на свѣтѣ, на едино правдиве добро и спасенеѧ всего рода людскаго — если мы будемъ такъ далече поводоватися интересомъ народности и обряда, що поставимъ ихъ выше вѣры и церкви, и черезъ то згѣршене противъ тоижъ вѣры и церкви давати будемъ!

Звертаю ту межи іншими увагу на законъ нашъ межиобрядовый „Конкордія“. Очевидно онъ для добра церкви даный, для спокою и взаимної любви межи нами; а если мы его переступаемъ въ цѣли вспомаганія нашего обряда и надгородженія давнѣйшихъ кривдъ, то есть тое насампередъ переступленіемъ выразнаго и подъ тяжкимъ грѣхомъ обовязуючаго закона церковнаго (*„sacerdos, qui hoc grave riасilum comiserit“*, кажеся тамъ), а потому до якого негоднаго и уподляющаго згѣршения, до вѣйны обоихъ обрядовъ въ единой правдивой церкви Христовой, оно веде! Богу и Христу Его мы насампередъ служимъ, не насампередъ народности и обрядови своему.

А наветъ еслибы противна сторона перша переступала Конкордію, то зле робятъ, любовь къ намъ нарушаютъ, згѣршене намъ даютъ

и православнымъ противъ соединеня*); але прото 2) мы вправдѣ тогды свой обрядъ ведля всякой можности боронити маемъ, но ніякъ взаимнымъ переступаньемъ Конкордія собѣ помагати не маемъ, бо и-накше мы згѣршенье дане пріймаємъ (а не лишь згѣршенье давати, але и згѣршенье пріймати есть грѣхомъ тяжкимъ), и разомъ эъ ними на таку негодну вѣйну въ церкви Бога и Спасителя нашего пускаемся, котра **такимъ способомъ наветь николи конца мати не може**, хиба аже эъ совершеннымъ знищеньемъ одного або другого обряда; замѣсть щобысьмо мали цѣлкомъ честнымъ и совѣтнымъ и точно законнымъ постанованьемъ противу сторону обличити, и по можности поправити. А щожъ, скаже кто, если таке захованьеся и бороненъе правъ своихъ безъ успѣху позбстане? Ту власне стоитъ отповѣдь выше дана: не

*) Абы той нась такъ близъко обходячій предметъ всесторонно розважити, додаю ту ще рѣчь, котра неразъ въ некорыстъ нашего обряда изъ стороны латинниковъ наводится. Мовятъ они, что переведенъ нашихъ вѣрныхъ на лат. обрядъ забезпечае ихъ отъ шизмы. Але на-сампередъ замѣчу: чи тай що такъ говорятъ, дѣйстно тою доброю цѣллю даются поводити, чи насупротивъ водятъ ними найбольше народнїи и политичнїи пристрастія — то есть ще велике пытанье, на котре най они стараются передъ Богомъ по правдѣ собѣ отповѣсти. А потому кажу; и въ разѣ, если дѣйстно тою головною цѣллю они ся поводуютъ то такой рѣчъ тая зъ ихъ стороны рѣшительно зла есть, зъ 2 причинъ: 1) цѣль не освѧщае средства; цѣль (забезпеченъ отъ шизмы) въ тѣмъ разѣ булаги вправдѣ добра, але средство къ той цѣли (переведенъ на лат. обр.) есть зло, бо противне закону церкви, и зъ нарушенемъ любви братной противъ нась; а 2) наветь и послѣдство такого дѣланія кто знае, чи не есть болѣше зло, нѣжъ добрѣ; есть бо вправдѣ добрѣ послѣдство, т. е. что переведеній на латинство забезпеченій суть отъ отпаденія; але и есть дуже сумне и оплакане зло послѣдство, т. е. згѣршенье, котре даеся и для решты унитовъ до отпаденія черезъ отверненъе сердецъ ихъ отъ церкви кат., въ котрой таку кривду своего обряда и народности поносятъ; и такожъ для православныхъ, где они тымъ способомъ явно видятъ, що ту не ходить о соединенъе, але о переведенъе на лат. обрядъ, и тымъ способомъ католицизмъ лишь яко средство до народныхъ и политичнїихъ цѣлій употребляется. — Мое мнѣнъе есть наветь, що власне то, а не що иншого есть головнымъ грѣхомъ Польши: Польща своимъ положенъемъ и своими стосунками була покликана, прискорити соединенъе Востока, и она вправдѣ завела унію; але щожъ? замѣсть ю правдиво покровительствовати, зъ братнимъ поважаньемъ и любовью къ унитамъ относитися, и черезъ то до соединеня заохочовати, пустилися Поляки на цѣлкомъ противу самолюбну дорогу: выкористовали унію для своихъ народныхъ и политичнїихъ цѣлій, неустаннымъ пониженьемъ и кривдженъемъ обряда и сполученой зъ нимъ народности привели нась до стану нынѣшнаго („попъ и хлопъ“), и тымъ способомъ власно замѣсть соединенъе прискорити, найбольше згѣршенье противъ соединенъе и унитамъ и православнымъ дали.

интересъ народности и обряда есть першій, але рѣшительно всегда и во всѣмъ интересъ вѣры и церкви; и то само очевидно стосуєся не лишь до теперѣшнихъ (если суть), але и до всѣхъ давнѣйшихъ кривдъ нашихъ. Если для Г. Бога въ даномъ разѣ и родичій и жену и дѣти покинуты мусимъ, а чиже не будемъ обовязаны такъ само въ даномъ разѣ кривды обряда и народности прійтити и терпѣти?

И то ще въ сихъ нашихъ часахъ, где такій явній и можній вороги противъ Бога и Христа повстаютъ, и где состолѣнность и у насъ въ своей образованій (отжесъ найдеанснѣтѣй и рѣшагочай) верствъ ажъ надто всякимъ неспрѣтомъ наполнена есть! Ще разъ кажу: абысъмо не були осудженіи самыми ворогами Христовыми, которыи противъ вѣры и закона Божего злучуючися, рѣжницъ межинародныи презираютъ, и цѣлямъ своимъ общимъ подчиняютъ*).

На самъ конецъ даю найважнѣйше и найпрактичнѣйше примѣчаніе. Насампередъ ходить о то, абы чоловѣкъ мавъ добру и праву волю (зъ помошю Божою, которую Г. Богъ на семъ свѣтѣ всегда намъ дае, лише гдекотрымъ затвердѣлымъ грѣшникамъ отнимае); але то лише ще самъ початокъ есть, а щобы той початокъ цѣлкомъ не замъмеръ, щобы зъ него було, до того треба найбѣльше **МОЛИТВЫ**. Особливо же треба доконче молитвы, где мы чуемся непечей въ нашомъ познанію, и непокоеніи нашими страстями (н. пр. народными и политическими); отже тогда особливо треба прилѣжно Г. Бога просити, щобы насть просвѣтивъ и допомогъ намъ, абысъмо познали и лише то хотѣли и дѣлали, что повинно бути, что есть воля Его. Еслибы мы вѣтъ такъ молилися (и Поляки и Русины, и вѣтъ иныхъ люде), борзобы було все дуже добре межи нами; а безъ такои молитвы николи добра не буде, и можемъ наветь въ тяжкій грѣхи зайти и въ нихъ загинути.

I. K.

Практики душпастырскїи одного сельскаго священника.

(Продолженіе.)

Доси (ч. 1. З. 5—7) скончились списы. Ще лише до *конскрипціи* додаю: Трафляется неразъ, что якѣсь особы або и родины, не черезъ нове супружество, але зъ иныхъ причинъ зъ одного нумеру

*) Що до Конкордія ще и то дадамъ, що наветъ въ добре зрозумленомъ интересѣ обряда нашего мы повинни повагу закона того якъ найбѣльше хоронити: бо теперь, где мы вже цѣлкомъ слабы есьмо, Конкордія (хотьбы въ поединчихъ выпадкахъ або мѣсцевостяхъ иначе выдавалося) конецъ-концемъ на нашу користь есть, абы мы, будучи вже рѣшительно слабшими, ще дальше не упадали. Длятого и Поляки, которымъ не о вѣру, але о народнѣстъ ходить, уже жадали, абы Конкордія занесена була.

до другого переносятся (або межи коморникомъ, або новый номеръ дѣстаются), что священникови добре вѣдомо есть; тожь тогда не конечно есть, абы ихъ вѣ конскрипціи переписовати и тымъ способомъ болѣшу замѣшанину вѣ тѣмъ великому и до обновленя трудномъ списѣ робити, але можь ихъ на давнѣмъ мѣсци позоставити. Лише вѣ *каталогу поспищенія*, который иде не ведля нумеровъ, але ведля порядку дѣйстного мешканя, мусятся они на нове мѣсце перенести.

И ще додадо такожь коротку рѣчъ за сесіи брацкї. На тыхъ сесіяхъ треба памятати на слѣдуючій предметы, и то для хлопцѣвъ и дѣвчатъ щороку, понеже они не довго вѣ брацтвѣ суть (звыкло лишь рѣкъ або пару лѣтъ передъ слюбомъ своимъ) и все новій приходятъ, а для газдѣвъ и газдинъ якъ за потрѣбно узнаемъ:

1) Взглядомъ *церкви*, до котрои они власне оффруются, зо свѣтломъ служать и такожь для неи квестуютъ: Абы пильновали набоженства (им. всеночне и Служба) и наукъ церковныхъ, такожь процесіи; набожно и честно вѣ церквѣ заховатися, разомъ спѣвати; на украшеніе церкви, им. вѣ лѣтъ черезъ цвѣты, памятати, або и черезъ добровольній які складки; такожь дѣвчата и газдинѣ абы старалися если не частше, то хоть разъ вѣ рѣкъ набоженство мати (бо у мене стального набоженства не мають, лишь тогда коли зложатся).

2) Взглядомъ *набожнаго и прикладнаго житя*, вообще: Щодень рано оффрованье ся, постановлене и просыба о помѣчѣ Божу; черезъ день пильне и стараніе выполненіе обовязкѣвъ своего стану (служба Г. Богу, такъ вѣ важныхъ якъ и вѣ найменшихъ рѣчахъ), и при тѣмъ по можности память на Г. Бога; вѣ вечеръ обрахунокъ совѣсти зо скрукою совершеннаю; а потому кромѣ пильнованя недѣль и святъ (о чомъ вже подъ 1. говорено) особливо часта сповѣдь, дуже желательно абы що мѣсяця (им. для хлопцѣвъ и дѣвчатъ ничо лѣпшаго порадити не можь), або хоть що 2 або 3 мѣсяцѣ. Вѣ особенности: для хлопцѣвъ и дѣвчатъ послушность родичамъ, и захованье чистоты, осаныцѣ и музыки або цѣлкомъ уникати (им. вѣ корчмѣ всегда), або хоть дуже мѣрно и осторожно; если черезъ то будуще супружество намѣряютъ, то хлопцамъ треба сказать, що имъ до ожененя танцѣвъ и музыкѣ цѣлкомъ не треба, а и они и дѣвчата най памятаютъ, що безъ благословенія и помочи Божои супружество не лишь щастя не дастъ, але наветъ найгѣрше нещастье и найстрашнейшу грызоту може за собою потягнути, и що вся доля наша и всѣ безъ изъятія цѣлкомъ вѣ рукахъ Божихъ есть; такожь еслибы кто вѣ дѣствѣ хотѣвъ Богу оффроватися, то тое есть щастье дуже велике (где мы собѣ тогда самого Сына Божаго выбираемъ за женicha душу нашихъ), далеко лѣпше до службы Г. Богу, и вѣ додатку отъ превеликихъ тягаровъ супружества вѣльній есьмо, хоть и супружество совсѣмъ честне и святе есть. А що до газдѣвъ и газдинъ, то тымъ щороку всегда треба обовязки взглядомъ дѣтей пригадовать: школа и наука церковна (зр. ч. ст. 82), и завчасу и часто абы ся дѣти сповѣдали, отъ злого ихъ по всей возможностистеречи, и всегда за нихъ молитися. (Всѣ ту наведеній рѣчи и вѣ церквѣ для всѣхъ людей часто повторяти треба.)

3) Наконецъ препоручити приступъ и участье вѣ иныхъ бра-

цтвахъ, товариствахъ и добрыхъ дѣлахъ, якій душпастырь стараеся въ своей парохії ввести и распространити. —

Переходимъ теперь до дальшихъ отдѣлôвъ нашей статіи.

Б. Набоженьство. IV. Недѣльне и святочне набоженьство.

Зачинаючи рѣчь о набоженьствѣ, насампередъ пригадую и покликаюся на то, что въ *сведенію* (ч. 1. ст. 18.) сказано, т. е. въ якой гадцѣ и якомъ намѣреню я тѣ мои практики подаю.

И нѣмъ ще о набоженьствѣ недѣльномъ и святочномъ говориги буду, роблю на вступкѣ колька увагъ взглядомъ:

- a)* будынку церковного,
- b)* внутрнго урядженя церкви,
- c)* мѣсяца на будовлю,
- d)* цминтаря коло церкви,
- e)* оправтности въ церквѣ,
- f)* захованяся въ церквѣ,
- ж)* правильной отправы (т. е. въ своемъ часѣ), и
- з)* прилѣжнного пильнованя всего недѣльнаго и святочнаго набоженьства.

a) Що до будынку церковного, если где ставится новый, на слѣдующой рѣчи звертаю увагу:

1) Абы церковь вправдѣ (вообще взявши) що можь дешево будовать (о чемъ цѣнѣйше підъ XVI. нарочно говорити намѣренъ), але при тѣмъ *добре обширну*, такъ абы люде, хоть и цѣлкомъ належито пильнуютъ набоженьства, претцѣ цѣлкомъ выгдно тамъ мѣстилися; и зъ того взгляду особливо крестообразн церкви суть препорученя достойн. Волить бути церковь за велика, нѣжъ за мала; у мене и. пр. Богу дяковати, обширна церковь поставилася, и дуже то добрѣ есть, и наветь на Великденъ если слота выпаде, всѣ пасхи въ церквѣ (по підъ стѣны) помѣстятся; противно тѣсна церковь не лише есть дуже невыгодна, але наветь (що вже найгѣрше есть) для парохіянъ перешкодою до посѣщеня набоженьства.

2) Абы церковь мала *ланокъ*, и то zo всѣхъ сторонъ закрытый, зъ дверми и окнами, окна если не особно, то хоть въ дверехъ. И то дуже практична рѣчь есть, такій ланокъ: при крестинахъ и выводахъ, и вообще если кто прииде въ часъ где церковь замкнена, им. при дощи и вѣтрахъ; и тамъ можь въ каждый часъ, и въ слотѣ и снѣжница, выгдно передъ вступомъ до церкви и по выходѣ опорядитися. И при существуючай вже церквѣ можь такій ланокъ прибудовать.

3) Добре есть также, щобы були двѣ закристіи: одна (північна) до проскомидіи и зо скарбонами, а друга (полуднева) для рѣчей, коїр не суть підъ руками потребн и для свѣгла брацкого. И небезпечнство протяговъ оmineся тогды, если лишь до другои, полудневои закристіи дастесь вхѣдъ знадвору; а и той вхѣдъ можь лишь рѣдко коли уживати, тай дверѣ зъ церкви до тои другои закристіи могутъ правильно заперті стояти.

2) Обрядъ нашъ жадае (впрочемъ есть то такожъ и приписть лат. обряда) и всѣ уставы предполагаютъ, що церковь мае головный вхѣдъ отъ запада, а великій престолъ на всхѣдъ; а хоть всяке набоженьство

однаково можь правити при якому будь положеню церкви, однакоже цѣлкомъ належится, щоби той приписъ заховати, хибабы не було мѣсяця на долготу церкви въ направлению отъ запада до входу. Входъ до цмінтаря церковного не буде въ томъ перешкаджати; если той входъ, хотѣбы и не конче отъ запада, але претцѣ або отъ полудня або отъ півночи можь дати, то нема въ томъ жадної трудности; але еслибы наветъ входъ на цмінтар мусѣвъ отъ входу бути, то и переходжене по при цѣлу довготу церкви для людей (абы отъ западу входити) не есть жадної такою значної трудностію, а и тую труднѣсть можь оминути, если головный входъ до церкви (отъ западу) лишь въ особий дни отвиратися буде, а зробится побочний меншій входъ на звичай дни отъ полудня або отъ півночи.

(Продовж. слѣд.)

Новости въ богословской нашей литературѣ.

Письма Дра Юліана Пелеша.

(Оглядъ литеаратурный О. Пюрка.)

(Продолж.)

„Історія Унії“ Дра Пелеша важна не толькож для нась Русиновъ, но и для цѣлої церкви католической. Много въ ней нагромаджено матеріялу; много справъ дотеперь неясныхъ або „замотанихъ“, размотано и высвѣтлено, а высвѣтлено на пôставѣ *свойскихъ* жерель дотеперь незъужиткованныхъ еще чужосторонними историками; высвѣтлено въ способѣ ясный и якъ повѣдаєпольска критика, ажъ до педантизму систематичный. Не моя рѣчъ, говорити подрѣбно о „Історії Унії“ Дра Пелеша, лучше нехай она сама за себе говоритъ.

По короткому введенію (I. T. Wien 1878. стор. 638) о предъисторичныхъ часахъ руского народа, слѣдує исторія церковна подѣлена на три добы (*Zeiträume*), а именно:

I. Добра: о наверненю руского народа до вѣры христіянської отъ часобѣ Апост. по конецъ XI. столѣття. Исторія той добы подѣлена на два періоды, а именно:

1. *Первый періодъ* отъ Ап. часобѣ до р. 980 (стор. 33—83) занимаючій ся выясненiemъ первыхъ слѣдовъ христіянства на Руси ажъ до загального наверненя пôдъ св. Владиміромъ Великимъ.

2. *Другій періодъ* (р. 980—1104) росправляє (стор. 84—231) о наверненю Руси и розвою христіянства за часобѣ св. Владимира и его наслѣдниковъ ажъ до початкобѣ 12. столѣття. Въ томъ періодѣ говорить ся въ 1. главѣ о розпростореню христіянства на Руси въ часѣ отъ 980—1104; въ 2. главѣ о правленю церковномъ; въ 3. главѣ о вѣрѣ, науцѣ и богослуженію рускої церкви, при чомъ въ §. 27. доказано, что руска церковь въ томъ періодѣ була зъ рим. церквию соединена; въ 4. главѣ о религійнѣй и моральнѣй жизни и о початкахъ руского монашества.

II. Добра, отъ початкобѣ 12. столѣття до приверненя Унії рускої

церкви съ Римомъ (1104—1595). Въ попереднѣй добѣ приведено исторію руской церкви разомъ зъ политичною исторіею тогдѣшныхъ члѣвъ по той причинѣ что тогдѣ великий князь Киевскій були головными двигателями и защитниками церковной жизни и устройства на Руси. Теперь же въ 12. столѣтію обстоятельства змѣнилися; велиокняж. престолъ Киевскій упавъ, а его мѣстце занявъ найперше престолъ Суздальскій (1169—1328), а опосля Московскій (по р. 1328). При тыхъ политичнѣхъ переворотахъ, до которыхъ такожъ и татары немало причинили ся, выступило въ половинѣ 12. столѣтія Галицко-Володимирскѣ Княжество, яко сильна независима держава зъ своею власною исторіею, зъ своими питоменными стремленіями, которыи тому розмѣрно невеликому княжеству надали велике значеніе. Но и се княжество немогло удержати своеи самостоятельности; нерозумъ и незгода подтали его животнїи силы и оно стало ся провинцію могучои тогды Польщѣ. Тіи политичніи перевороты на Руси, особливо же тое обстоятельство, что отъ початку 12. столѣтія стала Киевска митрополія выступати яко центръ руской церкви, споводовали, якъ видно, автора отступити отъ принятого въ першой добѣ способу представления исторіи руской церкви въ второї добѣ на основѣ исторіи Киевскихъ митрополитовъ. Но при томъ все таки незалишена и исторія политична тыхъ вѣкѣвъ, а подана есть въ короткѣмъ начерку (стор. 233—289), что дуже причиняе ся до зрозумѣнія исторіи р. церкви, которая опосля ажъ до р. 1595. слѣдуе (стор. 289—604).

Центромъ, около которого цѣла та исторія обертає ся, есть Киевска Митрополія. Но и тая первѣстно одна руска митрополія дѣзнала познѣйше всѣлякои судьбы. Найперше перенесено Киевскій митропол. Престолъ (р. 1299) въ Владимиръ надъ Клязмою; а опосля (около р. 1325) въ Москву. Тоє стало ся причиною, что въ полудневѣй Руси повстали двѣ новы митрополіи, именно въ Галичи и на Литвѣ. Колиже митрополія Галицка въ початкахъ XIV. столѣтія упала и зъ Киево-Литовскою полученою осталася, и коли въ р. 1461 померъ митрополитъ московскій Іона, роздѣлено въ р. 1458. рѣшенемъ П. Шія П. одну колись митрополію Киевску на двѣ самостоятельнѣ и отъ себе независимї митрополіи: Киево-Галицку и Московску, и отъ того то часу прибирае исторія обоихъ тыхъ митрополій зовсѣмъ розличный видъ. Во въ Киево-Галицкой митрополіи не затиралася николи загадка про тіи часы, коли руска церковь зъ римскою була соединена, и тутъ прійшло зъ концемъ XVI. столѣтія до приверненія первѣстного того соединенія. Въ московской же митрополіи усиливатъ ся щоразъ то бѣльше росколъ, осягнувшій въ р. 1589 въ нововведеніемъ московскомъ патріархатѣ свой найвысшій степень. Отвѣтно до начеркненыхъ тутъ историчныхъ фактovъ подѣлена II. доба исторіи руской церкви на два періоды:

Первый періодъ отъ р. 1104—1461; а що въ періодѣ томъ Киевска митрополія почала (р. 1299) дѣлiti ся, протое подѣлена исторія руской церкви въ томъ періодѣ на два отдельн.: 1. отдельъ обѣймає часъ отъ р. 1104—1299, т. е. той часъ, коли Киевска митрополія була еще неподѣлена, а 2. отдельъ часъ отъ р. 1299—1461, т. е. той часъ, коли начала вже дѣлiti ся ажъ до дефинитивного еи подѣлу въ р. 1458. Въ тыхъ часахъ появляє ся такожъ митрополія Галицка, а еи

исторія виложена на основѣ достовѣрныхъ документовъ на сторонѣ 376—396. Дальше восправляе авторъ о капитулахъ, о розширеню християнства и т. п. Въ другої главѣ (стр. 418—443) зновъ восправляе авторъ о вѣрѣ, науцѣ и богослуженію рускої церкви въ томъ періодѣ, а въ третої главѣ (444—447) о религійнѣй и моральнѣй жизни руского народа въ реченихъ часахъ.

Другий періодъ продовжаетъ исторію Московской митрополіи ажъ до основанія московскаго патріархату въ р. 1589, и исторію Кіево-Галицкой митрополіи (ст. 471—546) ажъ до приверненія и оголошенія Унії рускої церкви зъ Римомъ р. 1596, по чомъ слѣдує восправа о епіскопствѣ Львовскому и капитулахъ Львовской и Переяславской, и о въвведенію священства на цѣлой Руси. Въ второй главѣ того періода продовжаетъ ся восправа о вѣрѣ, ересяхъ и богослуженію рускої церкви въ обоихъ митрополіяхъ, а въ третьей главѣ (ст. 583—602) мѣстить ся исторія руского монашества ажъ до кінця 16. столѣтія. Въ додатку (ст. 605—630) находятся важнѣйшій документы до исторіи приверненія Унії належачіи, и на томъ кінчить ся першій 40 печатныхъ листовъ и 638 сторіонъ оббѣмаючій томъ.

Другий томъ, появившій ся тими днями, мѣстить въ собѣ исторію нашої св. церкви почавши отъ областного Собору Брестскаго (1596) ажъ по наши часы (1880). Цѣле тое объемисте и вельми интересовное сочиненіе подѣлене на три періоды отвѣтно судьбѣ нашої церковной провинції въ послѣдніхъ 300 лѣтахъ, а именно:

I. *Періодъ, отъ приверненія Унії до областного Собору замостскаго* (1596—1720) (стор. 3—469). Въ короткой характеристицѣ тои періоды (ст. 3—6) наводить авторъ причины тяжкої борбы, якая Унії предстояла, и переходитъ опосля на события лѣтъ митр. Михаила Рагозы (ст. 7—35). Зсылающи ся на представлену въ I. т. исторію Брестскаго Собору зъ р. 1596 оповѣдае тутъ авторъ дополнительно о крокахъ, якіи изъ стороны приятелей и неприятелей унії предпринято, и звертае особливо увагу на отцѣвску печаливость престола Рим. для Русиновъ; представляе въ обширномъ примѣчанію (ст. 15—24) и подступніе поступованье шизматиковъ, которыи въ союзѣ зъ Протестантами св. Унію поборювали и доказуе на основѣ тогочасныхъ кат. и акат. жерель, що говошена черезъ шизм. писателѣвъ вѣсть, якобы кат. Русины або Уніяты т. зв. Православныхъ гонили и глобили есть зовѣмъ ложна и безъосновна. „Шизматики, каже авторъ (ст. 23) били кат. Русиновъ що силы стало, а еще сильнѣйше заводили и ламентовали, якъ колибы ихъ кто бивъ“. Въ той части доказуе авторъ основно, колику правды есть въ твердженю о насильнѣмъ введенію Унії на Руси, показуючи, що тое твердженѣе только на совершеннѣмъ незнанію исторіи и упередженю або властиво ненависти къ кат. церквѣ основуєся. Найлучше поясняєся поступованье т. зв. православныхъ ихъ союзомъ зъ протестантами р. 1599, въ которому сказано: „яко одно тѣло підъ одною головою Госп. І. Хр. мы (шизм. и протест.) заключаемо сей союзъ. Отже т. зв. православный, которыи Унію называли отпаденiemъ отъ вѣры, уважалися въ церковномъ отношенію зъ протестантами яко одно тѣло підъ одною головою, І. Христомъ! При такомъ станѣ рѣчи и понятно, якъ тяжкій бувъ тогдаи станъ Унії, и тымъ бѣльше ваги и значенія

мають посланя Папы Клемента VIII. обстаючі за правами католиківъ Русиновъ.

По короткому схарактеризованю митроп. Рагозы, которого авторъ представляе яко доброго но слабодушного чоловѣка, переходитъ до исторіи славного митроп. *Ипатія Потъя* (ст. 35—59), который Унію на виѣ утвердивъ, и котого авторъ протое „Отцемъ полученныхъ эъ центромъ кат. церкви Русиновъ“ называе. Годѣ тутъ входити въ подробноти тогдашихъ подѣй, описанныхъ авторомъ; но щобы хоть слabe понять дати о злобѣ, до якои посунулися шизматики, досить звернути увагу на атентатъ, якого шизм. въ р. 1609. на митроп. допустили ся. Но Потъя и тымъ незляканый дѣлавъ въ хосенъ Унії, ажъ до конця жизни своеи боронивъ еи передъ судами и соймами, а надъ тое прославився при тактѣ многостороннихъ занятіяхъ и литературными плодами, который свѣдчатъ о обширной и глубокой наукѣ и знанию того славного митрополита. Потъя положивъ такожь основу до образованя клиру и до двигненя Чина св. Василія В., который тогды въ найсумнѣйшомъ станѣ находивъ ся. Въ прочомъ и тутъ находимо зновь много доказовъ истинно отцѣвской печаливости Р. Престола для блага Русиновъ.

Опосля (ст. 60—124) слѣдуе коротке описание стану епархій Киево-Галицкої Митрополії въ лѣтахъ 1596—1613, при чомъ авторъ въ примѣчаняхъ оповѣдае такожь о давнѣйшої судьбѣ и епископахъ поодинокихъ епархій, а подробно занимае ся исторією Галицкихъ епархій.

Зъ належитою подробностію и основностію оброблена дальше (ст. 124—106) исторія митроп. *Іосифа Веламіна Рутского*, который Унію, черезъ Потъя на виѣ утверждену, утвердивъ на внутрь. Занимателна и важна есть исторія молодыхъ лѣтъ того митрополита, который разомъ зъ св. *Іосафатомъ* еще за Потъя положивъ основный камень до реформы Чина св. Василія В., и тую реформу яко митрополитъ довершивъ; но далеко важнѣйша есть исторія познѣйшихъ его лѣтъ изъ взгляду на внутренний розвѣй церковной провинції кат. Русиновъ. Она представлена тутъ изъ взгляду на головніи точки дѣятельности митрополита Рутского, именно: его заслуги для блага Василіянъ, опосля его старанія о двигнене церковной жизни клиру и церковной дисциплины, дальше его борба зъ шизмою, отношенія до лат. іерархіи, въ которомъ то взглядѣ онъ яко неустрешимый защититель правъ пашого обряда оказавъ ся, и для Русиновъ неоцѣненої вартости декретъ П. Урбана VIII. зъ дня 7. Лютого 1624, которымъ переходъ зъ гр. к. на р. к. обрядъ заказаный, выеднавъ; оттакъ представленій суть старанія св. Ап. Престола и Пап. Нунціевъ о благо кат. Русиновъ. Въ томъ отдѣль оповѣдае такожь авторъ подробно о нещастіомъ р. 1620, въ которомъ Грекъ Феофанъ кинувъ кость незгоды межи Русиновъ, который вже начали були успокојити и соединити, а теперъ черезъ постановленье нової шизм. іерархіи на ново остали роздвоеній, а шизматики, особливоже козаки, до того степеня сфанатизованій, що небавомъ поплыла кровь многихъ вѣрныхъ своїй церкви кат. Русиновъ, а особливо св. М. *Іосафата*. Оповѣдаючи о мученическій смерти св. Іосафата звергае Дръ Пелешъ (въ обширній нотѣ) увагу на появі-

вшую ся передъ рокомъ въ Львовѣ спору брошурѣ: „Polityka Polaków wzgledem Russi“ и жалѣючи надъ сумніемъ явленіемъ, що гр. католіческій священникъ, упередженый а властиво засѣпленый политикою, важивъ ся и противъ той церкви, котора его выховала и выпосажила, ворожо выступити, каже о той брошурѣ (стор. 106 и пр.) дословно слѣдующое:

(Прод. слѣд.)

Д О П И С Ъ.

Изъ надъ Сяну. (О просфорахъ).

Коли латинники прилѣжно на то бачать, щобы ихъ оплатки були якъ найкрасшій майже прозрачній, до чого уживають муки не только „00“ але даже такъ зовимои „Auflauf“; коли у нихъ агнцы майже всюда одной величины, то у насъ противно мало кто на то дивитъ. Ба — не ручилъ бымъ и за тое, що у насъ дѣйстно уживається всюда квашеній хлѣбъ, т. е. на кваску зъ муки вытвореномъ, а то зъ причины нещастныхъ дрожджей, безъ которыхъ нынѣ господина не умѣе ничъ учечи.

Чи дрожджи квалѣфикуютъ ся до просфоръ? чи суть они тымъ кваскомъ, якій вытворюєсь зъ розчину муки съ водою? — сомнѣваюсь. Чи можна повѣсти, що дрожджи суть єдинимъ продуктомъ не підпадаючимъ фальшованію, наколи въ нынѣшніхъ часахъ не легко здыбатися сть якимъ небудь несфальшованымъ продуктомъ фабричнымъ? Въ illustrirte österreichische Zeitung зъ 1852 р. вычиталъ я, що въ Парижи найкрасшій и найделѣкатнѣйшиіи булки выпѣкають не на дрожджахъ але на Taubenmist, который въ гандлю замѣсть дрожджей продають. Чижъ не можна подозрѣвати, що нынѣшній дрожджи замыкають въ собѣ якій підозрѣлый суррогатъ? Въ виду на тое обстоятельство подивляти хиба можна осторожність латинниківъ, якъ они забезпечили разъ на всегда свои оплатки отъ упрековъ, якій злобній люде моглибы нашимъ просфорамъ дѣлать... Не есмь хемикомъ, абымъ мੋгъ аподіктично заперечити квалѣфикацію дрожджей яко такихъ до нашихъ просфоръ и В. Власти дух. не противятся уживаню дрожджей*); но чи можна всегда и всюда достати правдивыхъ дрожджей, коли той артикуль майже исключно въ рукахъ жидовскихъ лежить?

Чи подобна рѣчъ, абы кождый священникъ мੋгъ правдивій дрожджи спроваджати въ маленькой ількости отъ совѣстныхъ купцѣвъ? Нѣтъ, и тому якъ до звычайного печива такъ и до просфоръ достарчають намъ дрожджей жиды по мѣсточкахъ и селахъ... А до того котра изъ нашихъ ч. господинъ не була коли въ колизії для браку *и такихъ* дрожджей або даже и муки красной? и що мука на просфоры должна бути якъ найкрасша, не дастъ ся заперечити, хотѣбы ино для того, що и селяне уже уживають густо-часто парової муки бодай на кермашъ, а дѣтемъ зъ кождого торгу приносять бѣлій якъ снѣгъ гуски (булки) зъ мѣста.

Но — дамъ покой дрожджамъ, а вернусь до самыхъ просфоръ. Чи вглядяє кто у насъ въ тое, якій суть ти просфоры? съ якои муки?

*.) Власть духовна не призволяє печи просфоры на дрожджахъ — а приказує лише на квашеномъ тѣстѣ. (Ред.)

якой величины? чи агнцы (хотай звычай здаесь не наказовати того) дѣйстно выкраваютъ ся при кождой проскомидії? Нѣтъ!

Пôдъ тымъ взглядомъ у насъ автономія, що на одно выходить — неладъ, — а зъ причини его *наибóльше* терпитъ нашъ обрядъ. Нѣтъ однообразности, нѣтъ! що попикъ то типикъ; и я смиренный рабъ Б. не могу себе изъятии зъ пôдъ того правила, которое свѣдчитъ, що отъ давна датуєсь разстроеніе въ нашомъ обрядѣ, — который що-разъ бóльше тратить властиву пôдставу свою т. е. приписи церкви и соборовъ, а опираєсь на простыхъ звычаяхъ (*consuetudo*), якихъ съ временемъ пôдъ окомъ Б. Властей вкрадаются. — И такъ: одень выкравує агнцы зъ просфоры, другій нѣтъ; тамъ подиблешь стосъ агнцівъ выслушенныхъ на пару мѣсяцей уже приготовленыхъ; где инде такіи же но въ додатку зъ темной муки, а часомъ сплѣснѣлъ и невыпеченій. Тамъ знова въ порошъ на столику; сила разъ кто стирає столицъ, только разъ має ихъ въ рукахъ. Така у насъ однообразность! У насъ до того уже дойшло, що кто уживає просфоръ при проскомидії то *szyzmatyk!* а прецѣнь проскомидія безъ просфоры не має смысла. — Латинники такъ уже освоились съ нашими *готовыми сущесными* агнцами, що надѣютъ ся не за долго заступити ихъ своими оплатками.

Минувшого года посѣтилъ мене сусѣдний лат. священикъ и засталъ мене при переписованію проскомидії изъ великого Литургикона до діаконика: „*Co ksiadz piszesz?*“ Проскомидію отвѣчаю. Со то такого та проскомидія? По вашому *offertorium* — отвѣчаю; а коли зачалъ емъ толковати ему, якъ ся агнца выкравує зъ просфоры, отвѣтилъ мнѣ по просту: *to nie zgadza siê z waszymi przepisami, tego ju¿ nikt u was nie robi: to po moskiewsku!!* Не помогли мои представления, бітъ позосталъ при своемъ.

Сумно практикується у насъ съ просфорами и на чаруючомъ трогательн ôмъ нашомъ Всенощномъ. Чи повѣрите если скажу, що въ одній церквѣ, где булъ емъ запрошеній съ богослуженіемъ, на „всенощномъ“ замѣсть 5 хлебовъ лежало на тетраподѣ 5 скропокъ (*sic!*) зъ хлѣба? Не долго бы треба шукати, аби знайти въ которой церкви пять просфоръ сухихъ-сплѣснѣлыхъ, который отъ непамятныхъ лѣтъ всегда одинъ и ті самі на кождомъ „всенощномъ“ благословляется; где мированье отбувається хиба на праздникъ разъ-два въ роцѣ.

Ставлю отже вопрось: чи не можна бы тому лиху зарадити? чи всюда уже остигъ духъ обрядовый?

На первый отвѣчаю: що можна; на другій не могу иначе отвѣтити, якъ що суть истинні священикъ, который дорожать своимъ величавимъ обрядомъ, але разсѣяній единицами помежи *porządny-mi* — суть каменемъ преткновенія для противниковъ; въ нихъ то противники вымѣряютъ громы своей ненависти, въ нихъ то видять противники тихъ *szyzmatyk-ów*, *moskal-ów* и *zdrajco-w* вѣры и державы и для того яко единицы тяжко имъ приходить дѣлать. *Соединенными силами* противно можна много доказати, а за т ôмъ и впровадити *однообразн ôсть* въ уживанію просфоръ при проскомидії бодай въ недѣли и большии *праздники* а такоже и на Всенощномъ — а то: *чрезъ постановленье* *въродостойныхъ, честивыхъ и заприяглыхъ пекаровъ* по мѣстахъ, где кождого *тыждня* ктось есть зъ села, который бы всегда — або якъ ся згодята — мали готовий зъ красной муки просфоры. — Предъ трема

годами булъ я въ гостинѣ на праздникъ Покрова Пр. Б. у одного священника подъ Дрогобычемъ и дуже мнѣ тое понравилось, коли узрѣлъ емъ красній просфоры на литіи и проскомидії; а були то просфоры — якъ мнѣ отвѣтилъ той всеч. отецъ — эъ Дрогобыча, где есть пекарь (чи пекарка?), который собственно пече и въ запасѣ мае просфоры, а прихожане приносятъ на кажду службу Божу 2 просфоры. Такъ само мае бути и въ Лѣскомъ деканатъ, якъ чуль емъ. — Въ правдѣ не легко то дастъ ся впровадити въ практику, но само собою не есть оно не можливе при енергіи В. Властей дух. и содѣйствію цѣлого духовенства.

Двѣ просфоры стоять 5 кр., кто хотѣлъ бы изъ прихожанъ дати на службу Б., малъ бы принести и одну двѣ просфоры; — на службу Б. въ недѣлю и свята памяталабы о просфорахъ скарбона (розумѣйсь въ мѣру, якъ где залагоджений т. з. Kirchenauslagen); где есть звычай, що люде кладуть крайцеры при мированю, малъ бы священникъ за свои гроши куповати, где того звычая нема — братство або скарбона.

Въ прочемъ яка практика есть въ деканатѣ Дрогобыцкому (и Лѣскому?), надѣюсь, що кто изъ Всч. отцей тыхъ деканатовъ пояснитъ ею въ „Сіонѣ“; я хочу лишь порушити той вопросъ — справу однобразности, решту поручаю волѣ Божій, волѣ и печалиности В. Властей дух. и ревности цѣлого духовенства нашого. A. С. Ф

ДУБОВЫЙ КРЕСТЬ.

(Продолж.)

(A. Тороньскій.)

IV.

Одного дня по святому Петру задержалася карыта передъ хатиною Шевца Шило. — Швецъ, узрѣвши черезъ оконце, що повозъ стапулъ, выбѣгъ на дорогу, понеже гадалъ себѣ, що тамъ ктось чогось потребує. Эъ повозу выглядає незнакомый панъ, и пытаєся: „где то мешкає швецъ Шило?“ — „Тутъ паноньку — отвѣчає швецъ — я самъ Шило.“ — Заразъ отчинили ся дверцѣ повоза, вийшоль панъ, а за нимъ вискочила молоденька панѣ, хороша и красива, кидається шевцеви на шию, обнимает и цѣлує его. Швецъ осталійль, не знає, що съ нимъ дѣється. „Таточку м旣й рѣдненькій! чи не познаєте вашої доньки Марисї?“ — говорить та панѣ, и не перестає обнимати и цѣловати отця, — а сей боится доткнутися панѣ, щоби своїми засмоленными руками не повалити єї. Наконецъ, якъ бы зъ просони обудился, и каже: „Марисю! Марисю!“ тай большъ ничего зъ радости промовити не може, — але рѣсній слезы покотились по его лици, — та черезъ слезы сталъ кликати жѣнку, котра въ хатѣ бульбу на вечерю обирала: „Насте! Марися, Насте! Марися.“ — Вийшла Настя зъ хаты поволи, бо була щось недужа, — дивується, що таки дѣється? — але учувши имя „Марися“ — догадалася, що то єї донька. Не знає Настя, якъ бы то привитатися съ такою панею, що має бути єї донь-

кою, — але отъ, донька уже на шії матери, цѣлуе єї то по лиці то по рукахъ. Мати не могла ничего проречи, только зъ радости заплакала въ голосъ. — Плаче отець, плаче матери, плаче донька, — та и самъ Петро прослезился бачучи тѣ слезы радости.

По хвильцѣ опамятался швецъ, що треба бы своихъ гостей просити до хаты. Але хата низка и бѣдна, не знає якъ таке паньство — хотіть то его дѣти — просити до середини? — Чи не лучше вынести лавочку підъ хату и тутъ просити сѣдати? Тай побѣгъ до хаты, вынѣсь лавочку и просить: „Сѣдайте тутъ въ холодку підъ хатою а я тымчасомъ зроблю ладъ въ хатѣ“, и зновъ побѣгъ до хаты робити тамъ ладъ, складає скобру и копыта въ кутъ, змѣтає порохи зъ лавокъ, та бульбу и лупину, що Настя обирала, — на бокъ отставляє.

Радъ швецъ донцѣ; рада и Настя що радости ихъ мѣры пѣтъ; — але чимъ то ихъ погостити? где переночувати? тіі мысли стали непокоити одно и друге. Але Богъ, Котрый о бѣдныхъ промышляє, навѣтъ въ дробностехъ неразъ приходитъ имъ на помочь, вони того суть гдѣній. Такъ и тутъ выратовалъ Богъ шевця зъ клопоту. Священникъ того села отпроважалъ одного доброго пріятеля своего, щавшаго въ Угры ажъ за село. Узрѣвшіи карыту стоячу передъ хатою Шила, додумался, що то навѣрно донька съ зятемъ пріїхали посѣтити родичей. Приблизившись къ хатѣ, дѣйстно позналъ Петра Чомея и его жену Марику, сидячихъ на лавочцѣ підъ хатою, и заразъ звернувъ свой хдѣтъ къ нимъ. Але и Петро съ Мариюю познали своихъ гостей зъ весіля, скоро повставали зъ лавочки, поспішили супротивъ нимъ, и привітались якъ добре знакомій. — Швецъ бувъ тому случаєви дуже радъ, и вже только руки заложилъ та прислуховался ихъ розговорови.

Священникъ приказалъ заразъ карытѣ отъїхати до себе, где конѣ найдутъ умѣщеніе, а паньство адвокатовъ запросилъ до себе на ночь. Съ початку не хотѣли они на то пристати. Марика говорила, що єй пріятно будеть тутъ переспати ночь, где родилася и дѣтиною играла, а конѣ съ повозомъ хотѣли умѣстити въ забѣздномъ домѣ; — але, же священникъ не пересталъ просити, указуючи зъ одної стороны на право, котрого набувъ яко гость весільный, щоби ихъ у себе угостити, а зъ другої на невыгоду, якубы черезъ то зробили родичамъ, — и такъ вконци приняли обое запрошеніе священика. Конѣ съ повозомъ отъїхали заразъ, — а паньство еще зостало забавляючись пріятнимъ розговоромъ. Марика пойшла съ матерію оглядати ихъ помешканье и мале газдѣвство, — и дуже засмутилася узрѣвшіи ту бѣдність въ якоЯ еї родичи проживають, понеже, выхована въ достаткахъ, не знала якъ то убоги люди бѣдуютъ. „Чому Ви Мамо не допытались до мене, я була бы вамъ прецѣль помогла“ говорила она колька разовѣ. — Тымчасомъ рознесла ся по селѣ вѣсть, що до шевця пріїхала донька съ зятемъ, тата, що то ю взялъ булъ якійсъ богатый панъ на Угры, выховаль и замужъ выдалъ, — не знали бо, що той панъ уже не живъ. Заразъ прибѣгъ и найстаршій сынъ съ женою, що бувъ присталъ до одної газдѣвской доньки на грунтѣ, та бувъ собѣ добрымъ господаремъ на грунтѣ, и на фурманку їздилъ, на котрой много зараблялъ. Прибѣгла и наймолодша донька що служила на коморѣ у пана. Такъ зобразилася вся родина.

(Прод. слѣд.)

О Т О З В А

до всеч. руского клира обоихъ епархій.

На дняхъ отбулося у Львовѣ перенесене мощей бл. п. митрополита Григорія Яхимовича зъ кладбища городецкого на лычаковске. Обрядъ той представлявъ такъ величавый видъ, якого Львовъ може еще отъ первого похорона того Владики не видавъ. Зъ всѣхъ сторонъ краю присѣло мимо недогодного времени множество духовенства, всѣ Русини безъ рѣжницѣ мнѣнїй и партій явили ся въ повнѣмъ числѣ на похоронѣ, щобы свому незабутному Отцеви еще разъ послѣдну прислугу отдать; домовина Покойного була засыпана вѣнками, зложенными черезъ всѣ рускій общества; весь Львовъ вырушивъ на вѣсть: „Яхимовича ховаютъ!“

Истинно, незвычайнымъ, великимъ бувъ той Мужъ, который зъеднавъ себѣ такъ загальне почитанье, котрого память въ 17 роковъ по смерти всѣхъ еще такъ живо порушила! Дѣйстно, онъ заслуживъ, щобы его память въ серцахъ Русиновъ николи не згасала, — щобы переходила отъ рода въ родъ, и загрѣвала наਸ до подобной любови и працѣ для добра нашої церкви и народности, якою отзначувався пок. Митрополитъ.

Многій почитателѣ бл. п. Григорія удалися до мене, щобы я яко своїкъ Покойного занявся выданьемъ нової біографії его. Узнаючи еи потребу и корысть, пріймаю сей зазывъ, и прошу умильно всѣхъ Русиновъ, щобы менѣ всякий вѣсти зъ житя и дѣль пок. Митрополита надсылати зволили.

Жизнь пок. Владики есть надзвычайно поучительно и богатою въ важній подбѣ. Добивши ся працею и праведностію своего высокого становища, бувъ онъ отъ р. 1848 ажъ до смерти осередкомъ всего церковного, политичнаго и нареднаго житя галицкихъ Русиновъ. О его особу опиралося все, що только важнѣйшого въ тыхъ часахъ у наਸ дѣялося. Получивши съ собою всѣхъ Русиновъ и зъеднавши себѣ ихъ повне довѣріе бувъ онъ правдивымъ Паstryремъ и Представителемъ всиї галицкої Руси. Не менше поучительными були и его личнїй свойства. Межи рускимъ духовенствомъ жіютъ безчисленній оповѣданія о рѣжныхъ дѣлахъ и памятныхъ словахъ, будь прилюдныхъ будь приватныхъ, который кидають прекрасне свѣтло на характеръ Покойного и свѣдчатъ о надзвычайному тактѣ, праведности, добротѣ и великодушности его.

Многій дѣла Покойного записала уже исторія краю на своихъ картинахъ; але многій памятній дѣла и слова передаются лишь устно, а съ часомъ могутъ для потомства цѣлкомъ загинути. Була бы то однакожъ велика шкода, щобы памятка ихъ загибала, бо мужъ якъ пок. Яхимовичъ суть рѣдкими.

По великому почитаню, съ якимъ всѣ Русини до пок. Митрополита относятся, я увѣренъ, що всѣ священники схочутъ менѣ помочи и причинитись до его біографії. Кажду и найменшу звѣстку прійму съ вѣдчностію и совѣтно ю зъужиткую. Особено цѣнными були бы

менѣ вѣсти отъ старшихъ священниківъ, котрѣ Покойного лично знали, и самѣ не одного отъ него досвѣдчили або отъ своихъ знакомыхъ чули. Знаючи, що многимъ старшимъ священникамъ буде писанье уже утѣжливымъ, заявляю, що не ходитъ менѣ о стилизацію, форму або языкъ, але о нагай факта. Одно кладу лишь условіе, абы подаваній менѣ вѣсти були вѣрными, свободными отъ познѣйшихъ тенденцій. Я бажаю, щоби біографія пок. Яхимовича була вѣрнимъ образомъ его життя, дѣлъ и часу, въ котрому онъ живъ. Гадаю, що вартостъ біографії тымъ лишь зыскає, и що всѣ почитателї пок. Митрополита на тое согласяся.

Призбираній матеріалы передамъ до оброблення котрому зъ старшихъ дѣятельвъ, котрый дѣла пок. Митрополита и его часы добре знає. Если бы не удалось менѣ позыскати кого до сей працї, займуся въ остаточномъ случаю підъ проводомъ старшихъ людей самъ напи-саньемъ біографії.

Ласкавѣ письма прошу адресовати до Довгого, почта Калушъ, де за для поратовання слабого здоровя ажъ до 1. вересня с. р. перебу-вати буду.

Въ кінці прошу всѣ почт. редакцїи рускихъ часописей о ласка-ве оголошенѣ сей отозвы.

Александеръ Стефановичъ,
катехітъ при львовскихъ учит. семинаріяхъ.

ВѢСТИ ЕПАРХІЯЛЬНИ.

Изъ Аепархії Львовской.

Именовані: Соєпть. консист. съ отлич. одежи крил. Всч. О. Александеръ Горыновичъ прих. Делевою.

Къ інституції завѣданій: Всч. ОО. Григорій Лись на кап. Ива-чевъ; Іосифъ Гордіевскій на прих. Кальне; Владимиръ Мартинківъ на Сколе.

Введеній въ душпастирство Всч. ОО.: Павель Дурбакъ яко завѣд. Посѣча; Корнилій Скоморовскій яко сотр. въ Залановѣ; Мих. Бабякъ яко сотр. въ Тысменичанахъ; Емілій Ковальскій яко П. сотр. въ Ты-сменици; Мих. Соловка яко завѣд. Сидорова.

Душпастирскій посады получили: Всч. ОО.: Андрей Яворскій завѣдательство Тухлѣ; Теодоръ Стадникъ прив. сотруд. въ Сущинѣ; Николай Сѣрецкій завѣд. Корнича.

Личиний додатокъ по 100 злр. получ.: Всч. О.: Степанъ Инды-шевскій прих. Сугрова.

Зъ Епархії Переяславской:

Слѣдуючій 16 парохій и 36 капеляній суть выставленій на кон-курсъ съ речинцемъ до 19. Червця с. г.

1. Береги горѣшній дек. Затварницкого, над. прив.; 2. Брухналь дек. Яворовскаго над. прив.; 3. Вѣльче дек. Дрогобыцкого; 4. Гочевъ дек. Балигородскаго над. прив.; 5. Воробликъ королевскій дек. Саноц-

кого; 6. Вороблевичи дек. Дрогоб. над. прив.; 7. Дашибка дек. Устрицкого над. прив.; 8. Жегестовъ дек. Мушильского над. цѣсар.; 9. Куряловка дек. Каньчукского над. прив.; 10. Мѣликъ дек. Мушиль. над. цѣсар.; 11. Мокраны дек. Мокраньского над. прив.; 12. Мостиска дек. Мостисского над. прив.; 13. Новица дек. Бѣльского над. прив.; 14. Радоцина дек. Дукольского над. прив.; 15. Старево дек. Мостисского над. прив.; 16. Чашинъ дек. Ольховецкого над. прив.

Капеляніі: 1. Баница дек. Мушиль. над. цѣсар.; 2. Бѣличъ горшный дек. Старосамборскаго над. прив.; 3. Войткова дек. Мушиль. над. цѣсар.; 4. Беньова дек. Высочаньского над. прив.; 5. Ветлина дек. Балигородскаго над. прив.; 6. Гвоздецъ дек. Жукотыньского над. прив.; 7. Гырова дек. Дукольскаго над. прив.; 8. Грозьова дек. Добромульскаго над. прив.; 9. Диѣстрікъ дубовый дек. Жукот. над. прив.; 10. Долины дек. Бѣльского над. прив.; 11. Крыве дек. Балигород. над. прив.; 12. Камяна дек. Мушиль. над. цѣсар.; 13. Крамаровка дек. Порожниц. над. прив.; 14. Липе дек. Жукот. над. прив.; 15. Лобозва дек. Устрицк. над. прив.; 16. Лѣпинка мала дек. Старосамб. над. прив.; 17. Лопушанка Хомина дек. Старосамб. над. прив.; 18. Лещовате дек. Мушиль. над. цѣсар.; 20. Мигова дек. Добромуль. над. цѣсар.; 21. Мѣльковъ дек. Олешиц. над. прив.; 22. Поворозникъ дек. Мушиль. над. цѣсар.; 23. Порѣче-грунтъ дек. Горожань. над. прив.; 24. Прислопъ дек. Высоч. над. прив.; 25. Розтока велика дек. Мушиль. над. прив.; 26. Рыхвальдъ дек. Бѣльск. над. прив.; 26. Свидникъ дек. Старосамб. над. прив.; 28. Татары дек. Мокрань. над. прив.; 29. Токарня дек. Саноц. над. прив.; 30. Хмѣль дек. Затварниц.; 31. Шумачъ дек. Высочань. над. прив.; 32. Яворникъ дек. Яслиск. над. прив.; 33. Ясѣль дек. Яслис. над. прив.; 34. Раббы дек. Балигород.; 35. Ростайне дек. Дуколь. над. прив.; 36. Чарнорѣки дек. Короснань. над. прив.

НОВИНКИ.

Въ минувшу суботу отъѣхали Ихъ Высокопреосвященсьво поспѣшнымъ потягомъ рано до Черновецъ, где прибули о $\frac{1}{2}$ 2 год. по полудни. На принятые Ихъ Выс. Преосвященства було мѣсто приукрашено въ тріумфальныи брамы, и множество народа вышло повитати такъ Высокого Гостя, и то одна часть ажь на дворецъ, друга же часть коло лат. костела, где процесіи съ священствомъ всѣхъ трехъ обрядовъ выжидали хвилѣ прїѣзда Нашого Найдостойнѣйшаго Митрополиты. Тутъ высѣли Ихъ Впреосв. зъ повозу, и вступивши до лат. костела, где отправився молебенъ, рушивъ цѣлый походъ черезъ рынокъ до костела орменскаго, а зѣ отси по молебенѣ до нашей церкви. Походъ цѣлый якъ и цѣле повитанье нашего Архіерея було величаве. Уже въ Суботу вечеромъ надѣйшовъ телеграмъ зѣ Черновецъ до Преосв. Епископа киръ Сильвестра ось такій: *Der Einzug ist brilliant ausgefallen.* Еще того самого дня зробили Высокопреосвященный визиту Намѣстнику Буковинскому якъ и крылошанамъ-парохамъ обр. лат. и орменскаго. Въ Недѣлю јомину розпочатый осмотръ каноничный торжест-

веннымъ Богослуженьемъ, подчасъ котрого спѣвали питомцѣ нашей духовной Семинарии, которыхъ 12 въ той цѣлѣ отѣхало до Черновецъ еще минувшио пятнице. Пѣнне було прехорошое. — Другого дня въ понедѣлокъ отѣхали Высокопреосвященный о 5 год. рано на осмотръ прочихъ парохій Буковинскаго деканата въ сопроводѣ Впр. Крыл. Максимовича и Веч. О. Устіановича пароха Сучавскаго. Впр. крил. Сѣнгалевичъ, который мавъ товарищите Ихъ Высокопреосвященству захоровалъ; протое выѣхавъ вчера заступити Его Впр. крылош. Готоровской.

— Питомцями колегіи Папы Урбана VIII. de Propaganda Fide въ Римѣ отбувся дня 18. Цвѣтня н. с. т. р. пописъ въ сали консисторской въ Ватиканѣ, состоячій зъ декламацій выголосенныхъ въ 49 языкахъ и зъ пѣній. Въ рускѣмъ языцѣ выголосивъ декламацію питомецъ заведена греческого при церквѣ св. Аѳанасія Григорій Грушка, а та-коѣ було отспѣване рускими питомцами наше народне „Многая лѣта“. На приготовленіи тронѣ сидѣвъ св. Отецъ Левъ XIII. а по бокахъ и напротивъ на установленыхъ въ пѣвколѣ креслахъ — кардинали, Епископы и представителѣ Австріи, Франціи, Іспаніи, Португаліи и пр. Всѣ декламаціи и пѣнія зѣстали по при волоскѣмъ толкованю врученї св. Отцу въ прекрасной книжцѣ.

Складка на св. От. Льва XIII.

Въ роцѣ 1879: 1. Залѣщицкій ур. дек. 4 зр., 2. Лѣбовско город. ур. пар. Усп. Пр. Богор. 10 зр., 3. О. Дембицкій зъ Побужанъ 1 зр., 4. Калускій ур. дек. 4 зр., 5. Бучачкій ур. дек. 3 зр. 5 кр., 6. Редакція Сиона складки отѣ душнастырей 10 зр. 28 кр. Разомъ 32 зр. 33 кр.

Отъ 1. Сѣчня 1880: 1. Стрыйскій ур. дек. 2 зр. 25 кр., 2. Лѣбовско город. ур. парох. Усп. Пр. Богор. 10 зр., 3. Бускій ур. дек. 2 зр., 4. Ур. парох. Св. ВМ. Георгія 4 зр., 5. Толмацкій ур. дек. 3 зр., 6. О. Модестъ Малицкій зъ Майдану 3 зр., 7. Богородчанскій ур. дек. 2 зр. 45 кр., 8. Ур. парох. въ Коломыѣ 5 зр. 61 кр., 9. Бускій ур. дек. 2 зр., 10. Веч. О. Іосифъ Кобылянскій зъ Марковой отѣ себе и зъ квесты 3 зр. Разомъ 36 зр. 31 кр. зъ р. 1880 — 32 зр. 33 кр. зъ р. 1879. Разомъ 68 зр. 64 кр.

Складка на церковь въ Яблоници.

На церковь въ Яблоници руской прислали: Всеч. о. Иларіонъ Шушковскій завѣд. пар. Дрыщева Лѣв. Аен. зъ акаѳисту 2 зр. Поч. редакція „Слова“ собраній нею и въ чч. 9, 11, 54, 55, 64, 77 зъ 1879 г. выказаний жертвъ въ илькости 12 зр. 5 кр. До выказанныхъ въ ч. 15. Сиона изъ 1879 г. 94 зр. 4 кр. прибуло 14 зр. 5 кр. всѣхъ жертвъ отже впливнуло доси 108 зр. 9 кр.

Щедримъ Дателямъ въ имени моей церковцѣ сердечне благодареніе! Заразомъ заявляю, что церковця мои и дальше буде принимати хотьбы и найменшій жертвы, бо ей еще много не достає, покликуючись на оглашеніе въ ч. 15 Сиона зъ 1879 г. стор. 462, въ которомъ ошибку друкарску стихъ 9 зъ долу въ място малъованье прошу читати шальованье.

Албинъ Федоровичъ.

БИБЛІОГРАФІЯ.

Накладомъ подписаного властителя печатни ОО. Мехитаристовъ въ Вѣдніи появилася книга:

„**Geschichte den Union der ruthenischen Kirche mit Rom, von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart, von Dr. Julian Pelesz, I. Band 1878. IV + 640 S. 8°. II. Band 1880. XXIV + 1096. S. 8°.**“ Цѣна обохъ томовъ 7 зол. а. в.

Хотячи П. Т. Публицѣ набытье того цѣнного сочиненія улекшили, освѣдчае подписаный свою готовость наведене сочиненіе на желанье сей часъ выслати, а на належитостъ цѣлый рокъ отъ высланія книгъ почекати, которую то належитостъ въ означеномъ часѣ и частями сплатити можна. Підъ тими самыми условіями посылае подписаный такожь и слѣдуючи сочиненія того самого автора:

„**Пастырское богословіе**, Вѣдень 1876—7“ 888 ст. 8° и
„**Росправа** о духовномъ урядовомъ стилю, Вѣдень 1878, 196 ст. въ 8°“, оба послѣдніи сочиненія разомъ за 6 зол. а. в.

Замовленія просится адресовати: An die **Mechitaristen-Druckerei, Wilhelm Heinrich**, Wien VII. Mechitaristengasse Nr. 4.

— Дѣло: O godności i obowiązkach kapłańskich, przez św. Alfonza de Liguori Doktora kościoła przekład polski. Str. 350 in 8° — можна получить яко stipendium на двѣ Службы Божїи въ друкарни людовой у О. Боравскаго, Редактора „Wiadomości kościelnych“ пляцъ Берна-дышній ч. 7.

Ісправленіе ошибокъ.

Въ дописи ч. З. на стр. 88 ст. 3 зъ долу мае бути церковна;	
” 90 ” 2 зъ горы ” ” заострити;	
” 90 ” 21 ” ” родного;	
” 90 ” 32 ” ” научитися;	
” 90 ” 38 ” ” ею.	

Важнейшіи ошибки печатніи въ Ч. 8:
Стор. 244 ст. 1 зъ дол. вмѣсто Христа мае бути гръха,
” 258 ” 32 ” ” Beanmerkung ” Be Anmerkung

Содержанье 6. ч. Сиона 1880: Шатріярхатъ восточный въ отношенію до церкви руской и републики польской. — Недѣля св. женѣ Муроносицѣ. — Недѣля о Розслабленнѣ. — Недѣля о Самарянинѣ. — Науки катихитичнї. — Теперѣшна вѣйна діавола противъ Бога въ родѣ людскомъ. — Практики душпастырскї. — Новости въ богословскїи нашей литературѣ. — Допись. — Дубовый крестъ. — Отозва до всеч. р. клира обоихъ епархій. — Вѣсти Епархіальніи. — Новинки. — Библіографія.

Выдае и отвѣчае за редакцію: **Александеръ Бачинскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства имени „Шевченка“ — підъ зарядомъ К. Беднарскаго.